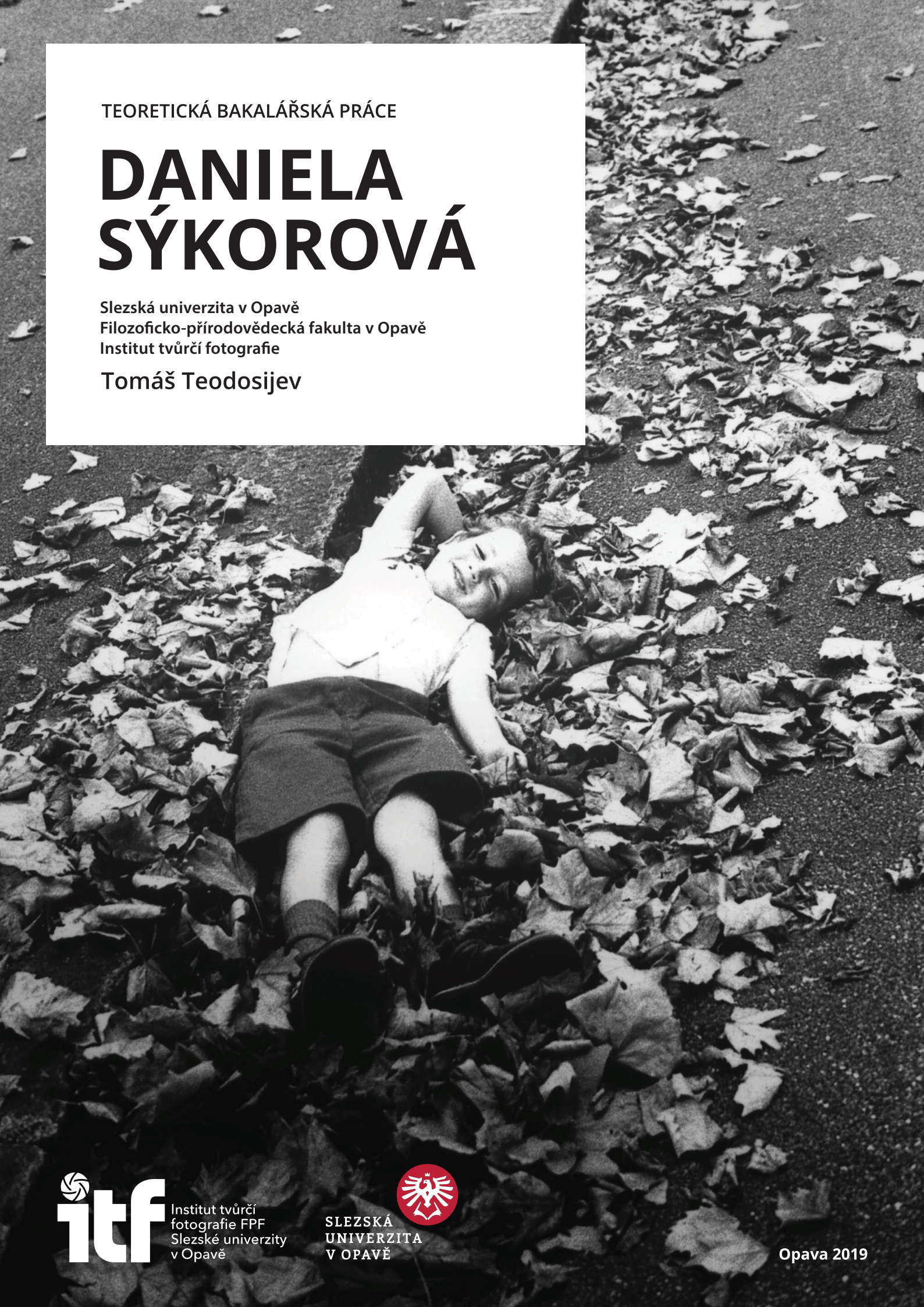

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DANIELA SÝKOROVÁ

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Tomáš Teodosijev

itf Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Opava 2019

Tomáš Teodosijev

DANIELA SÝKOROVÁ

fotografka

DANIELA SÝKOROVÁ

photographer

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus

Oponent: doc. Mgr. Václav Podestát

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

Opava 2019

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Abstrakt

Obsahem mé teoretické bakalářské práce je život a dílo české fotografky Daniely Sýkorové, kterou bych rád představil nejen jako fotoreportérku, ale zejména jako citlivou a výraznou osobnost české fotografie.

Klíčová slova

Daniela Sýkorová, Vlasta, lidové zvyky, masopust, reportáž, dokument, česká fotografie

Abstract

The content of my theoretical bachelor's thesis is the life and work of Czech photographer Daniela Sýkorová, whom I would like to present not only as a reportage photographer, but also as a sensitive and distinctive personality of Czech photography.

Keywords

Daniela Sýkorová, Vlasta, folk customs and traditions, carnival, reportage, documentary, Czech photography

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: **2018/2019**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Tomáš TEODOSIJEV**
Osobní číslo:	**F140432**
Studijní program:	**B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obory:	**Tvůrčí fotografie**
	Tvůrčí fotografie
Název tématu:	**Daniela Sýkorová**
Téma anglicky:	**Daniela Sýkorová**
Zadávající ústav:	**Institut tvůrčí fotografie**

Zásady pro vypracování:

Obsahem mé teoretické bakalářské práce je život a dílo české fotografky Daniely Sýkorové kterou bych rád představil nejen jako reportážní fotografku, ale zejména jako citlivou osobnos české humanistické fotografie.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Rozhovory s Danielou Sýkorovou (audio)
Česká fotografie 20. století. Vladimír Birgus, Jan Mlčoch. KANT, 2010
Obrazy z dějin fotografie české. Josef Moucha, 2011
Deník Lidové Noviny a Lidovky.cz, 2016
Deník Hospodářské Noviny
Deník Mf Dnes, 2008
Časopis Československá fotografie, 1986
Listy Časopis pro politickou kulturu a dialog, 1999
Časopis Top Foto, 2000
Časopis Vlasta, 2008
Příběh fotografie. Daniela Mrázková. Mladá fronta, 1985
Přehled a popis výročních zvyků, které nashromáždila česká tradice, Langhammerová, Jiřina, LN 2004
Jaro '68 a nástup normalizace, Ústav pro studium totalitních režimů, 2017
Podoby československé normalizace, Ústav pro studium totalitních režimů, LN 12017
Labyrintem revoluce aktéři, zápletky a křižovatky jedné politické krize : (od listopadu 1989 do června 1990), Jiří Suk, Prostor 2009
Zvukový archiv Českého rozhlasu.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Vladimír BIRGUS**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **8. března 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **24. dubna 2019**

prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 8. března 2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a na základě uvedených pramenů a literatury, které jsem řádně citoval v bibliografických odkazech.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím se zveřejněním práce formou zařazení do Univerzitní knihovny SU v Opavě, knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

PODĚKOVÁNÍ

Hlavní poděkování patří české fotografce Daniele Sýkorové za poskytnuté materiály i čas, který mi byla ochotna věnovat. Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi za cenné rady a odborné vedení. Děkuji také své rodině za podporu a trpělivost, bez které bych nemohl tuto práci nikdy dokončit.

Opava 2019

Tomáš Teodosijev

OBSAH

1. Na umístěnku – Vlasta (1958 – 1970) 1
    1.1. FAMU – cesta, z které nakonec sešlo 3
    1.2. Vždy spontánní a bez příkras 4
    1.3. Vesnické tancovačky 5
    1.4. Hliněné vesnice 7
    1.5. Málem ušlapána 10
    1.6. Za tři tisíce kamkoliv do Sovětského Svazu 11
2. A ozvala se rána (Srpen 1968) 16
    2.1. Před Rozhlasem 19
    2.2. Tady se přece nemůžeš takhle toulat 20
    2.3. Tiskárna Mír 21
    2.4. Návštěva Pražského hradu 21
    2.5. Já myslím, že se z toho dostanem 24
    2.6. Do Paris Matche pro honorář 26
    2.7. Zlatá z Bergama 26
3. Práce dalších fotografů v období okolo 21. srpna 1968 27
4. Období Normalizace 29
    4.1. Odchod z Vlasty 29
5. Na volné noze a zpět do Vlasty (1970 – 1987) 30
    5.1. Masopust 32
    5.2. Cirkusáci 35
    5.3. Holčička s koníčkem 38
6. Zlom (1989 – 1990) 39
    6.1. Myslet 39
    6.2. Exodus 40
    6.3. Apoštolové v Laterně magice 43
7. Devadesátá léta (1990 – 2000) 45
    7.1. Los Pirañitas (Malé piraně) 45
8. Závěr 47
9. Autorské a kolektivní výstavy, ocenění 48
10. Jmenný rejstřík 49
11. Použitá literatura 51
12. Internetové odkazy 52
13. Další zdroje 53

1. NA UMÍSTĚNKU – Vlasta (1958 – 1970)

Daniela s Flexaretou. foto: Alena Šourková

Daniela Sýkorová se narodila v Praze 10. května 1941. Jako dítě našla velké zalíbení v malbě. Od dětství také snila o cestování do vzdálených zemí. Díky dobrým školním výsledkům a velké touze po cestování si po absolvování základní školy[1] zvolila tehdejší hospodářskou školu. Doufá, že právě díky škole by si svůj sen o cestování mohla splnit – že by třeba časem dostala šanci na umístění na některý z konzulátů v zahraničí. Tato představa se však ukáže jako naivní. V době, kdy na hospodářské škole[2] studuje, dojde k ukončení stávajícího formátu výuky a škola se přes prázdniny mění ve dvouleté studium bez maturity. Stávající studenti dostávají po dokončení studia alternativní nabídku přestoupit na Vyšší hospodářskou školu, kde mohou dokončit obor s maturitou[3]. Mladounká Sýkorová však tuší, že ve studiu s hospodářským zaměřením už dále pokračovat nechce. Cítí, že dráha úředníka není nic pro ni. Mnohem raději by se chtěla věnovat novinářské fotografii, ke které ji vlastně přivedl její tatínek, když jí k sedmnáctým narozeninám daroval fotoaparát Ljubitěl. Daniela si později už z vlastních ušetřených peněz kupuje nový fotoaparát Flexaret VI a později také získává z druhé ruky už hodně používaný kinofilmový dálkoměr Leica IIIc[4], který získala díky kontaktům Leoše Nebora[5], tehdejšího vedoucího fotooddělení redakce Mladého světa, který chodíval navštěvovat do redakce Vlasty grafičku Věru Holubovou. Sýkorová vzpomíná, že když jednou přišel do redakce Vlasty, nabídl jí: „Už nech tu flexaretu. Můžeš mít Leicu a bude tě stát jen dva tisíce." Daniela dala dohromady všechny peníze, které tehdy měla a setkala se na Staroměstkém náměstí s pánem, který fotoaparát Leica prodával.

1. Jednalo se o devítiletou základní školu v pražských Strašnicích. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 16. 4. 2019.
2. Tehdy sídlila v Dušní ulici. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 16. 4. 2019.
3. Dnešní Československá akademie obchodní v ulici Resslova 5 na Praze 2. Roku 1949 škola ztratila svůj oficiální název a byla přejmenována na Vyšší hospodářskou školu. K původnímu názvu se vrátila až v roce 1993. In: *Československá akademie obchodní* [online]. Dostupné z: http://cao.cz/cs/o-skole/historie/
4. Model Leica IIIc byl vyráběn v letech 1940 – 1951. Konkrétní sériová čísla 360,101-525,001. Vyrobeno cca 131 000 kusů. In: *Camerapedia.com* [online].[cit. 2019-03-15]. Dostupné z: https://camerapedia.fandom.com/wiki/Leica_IIIc
5. Leoš Nebor (1930 – 1992) – Redaktor a fotograf. Spoluzakladatel fotografického oddělení časopisu Mladý svět. Zdroj: *Nebor, Leoš - fotograf & redaktor,* Diplomová práce, BcA. Lucie Nguyenová, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně – Fakulta multimediálních komunikací, str. 14 – 15. Dostupné z https://digilib.k.utb.cz/handle/10563/27703

Ale zpět ke studiu. Studium ekonomie Sýkorová dodnes považuje za jeden z omylů z počátků své kariéry. Stejné pocity má ze Sýkorové i její třídní profesorka z hospodářské školy, Mgr. Frčková. Sama se jí snaží pomoci. Nakonec se slovy „Není to moc peněz, ale ty stejně budeš dělat spíš novinařinu…“ doporučuje Sýkorovou na umístěnku[6] do redakce časopisu Vlasta[7], sídlícího v té době v pasáži Práce v Jindřišské ulici. Sýkorová zde nastupuje v roce 1958, ale kvůli předchozímu ekonomickému zaměření studia ji nejprve čeká práce na sekretariátu časopisu.

Zároveň s nástupem do Vlasty zahajuje Sýkorová tříleté studium na večerním gymnáziu[8]. Zde je potřeba si uvědomit, že v tehdejším poválečném Československu padesátých let nebylo možné studovat žurnalistickou fotografii jako plnohodnotný a svébytný obor a možností tak bylo stále velmi málo[9].

Atmosféra na večerním gymnáziu byla vcelku liberální. Učili zde dokonce kantoři z anglického gymnázia. Pro Sýkorovou byla podnětná právě velmi různorodá společnost studujících intelektuálů. Seznamuje se s dalšími fotografy, kteří zde studují a vznikají první přátelství a kontakty, kterých bude využívat i v budoucnu.

V době nástupu Sýkorové do Vlasty v redakci pracuje už zavedená a známá fotoreportérka Alena Šourková[10].

6. Jednalo se o speciální dokument vydávaný od roku 1952, který umožňoval umístit absolventa vysoké školy nebo výběrové odborné školy do vybraného podniku. Zákon o umístění absolventů vycházel ze státního národohospodářského plánu ministerstva školství. Každý podnik byl povinen absolventa zaměstnat a zajistit mu ubytování. Umístěný absolvent musel setrvat v podniku alespoň tři roky. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=625
7. Zakladatelkou časopisu Vlasta byla v roce 1947 dr. Milada Horáková. Zřizovatelem a vlastníkem pak tehdejší Výbor československých žen. Samotný název časopisu byl vybrán záměrně podle mytologické bojovnice Vlasty, vůdkyně vzbouřených dívek v tzv. dívčí válce, aby se symbolizoval výraz vlast. Formát a obsah Vlasty byl cílen na ženské publikum a s přílohou Sluníčko sedmitečné také na dětské. Vlasta byla pro své čtenářky zdrojem zábavy, ale také informací se světa módy, stravování, kultury. Časopis vychází dodnes stále pod původním názvem. In: *Bkovarikova.cz* [online]. Dostupné z: https://www.bkovarikova.cz/texty/zajimavosti/z-historie-zenskeho-casopisu-vlasta/
8. Gymnázium v současnosti sídlí na adrese Štěpánská 614/22. Roku 1954 zde například absolvoval spisovatel, dramatik a bývalý prezident Václav Havel. Gymnáziem prošlo mnoho dalších známých osobností. In: *Akademické gymnázium Štěpánská* [online]. Dostupné z: http://www.agstepanska.cz/cs/site/n_skola/historie.htm
9. V roce 1949 byl v rámci celostátní fotografické soutěže vypracován a zaveden oficiální státní program, jehož cílem bylo zbavit se žalostné úlohy fotografie ve službách malicherných osobních zálib a bezcenných hříček. Jedním z důsledků tohoto programu byla absence oborů zaměřených pouze na studium reportážní a umělecké fotografie. Zdroj: *Vývoj fotografického školství v Československu a výuky fotografie na FAMU*, Jaroslav Hollan, Závěrečná teoretická práce, Filmová a televizní fakulta AMU, str. 12.
10. Alena Šourková byla historicky první na plný úvazek zaměstnanou fotoreportérkou magazínu Vlasta. Pracovala zde v letech 1956 – 1965. Do Vlasty nastoupila poté, co byla z politických důvodů odejita z časopisu Květy. Zdroj: *Alena Šourková – teoretická bakalářská práce,* BcA. Oldřich Malachta, Slezská univerzita – Institut tvůrčí fotografie , Opava, 2016, str. 12.

Daniele sice scházejí zkušenosti, ale jejího zájmu o fotografii si Alena všímá. Postupně se Sýkorové naskytne možnost vedení fotografického archivu. Ukáže se být velmi šikovná a precizní. Velmi často s Alenou Šourkovou diskutuje na téma fotografie, hltá každou informaci, která by ji mohla posunout k vysněné práci. Její zájem o fotografii je upřímný a opravdový. Postupně mezi oběma ženami vzniká silné přátelské pouto, které si udržují po celý život.

Během jednoho až dvou let se Daniela postupně přesouvá ze sekretariátu na pozici fotoreportérky a během následujícího roku svého působení v časopise získává pod vedením Aleny Šourkové zkušenosti, které jí umožní v dalších letech Alenu také zastupovat. Šourková se tak může začít věnovat i dalším samostatným projektům pro Vlastu.

1.1 FAMU – cesta, z které nakonec sešlo

Řada fotografů té doby neměla vůbec v oboru, který vykonávala, vzdělání. Daniela ale naštěstí využívá pomoci Aleny Šourkové a svých dalších kontaktů, jež získala na gymnáziu a v praxi. Začátkem šedesátých let pak absolvuje dvouletý kurz pro fotoreportéry při Československém svazu novinářů.

Za dobu jejího studia se na škole vystřídalo několik vyučujících. Například zde vyučoval dr. Ludvík Baran, prof. Ján Šmok (oba z FAMU), MUDr. Ludvík Souček a Karel Hájek. Právě Šmok si všímá schopností a talentu Daniely Sýkorové a předkládá jí přímou nabídku, aby šla za ním na FAMU dálkově studovat nově vznikající obor fotografie[11]. Daniela tedy začíná zvažovat účast na přijímacích zkouškách, osud ale vše zařídí jinak. Daniela se zamiluje a posléze otěhotní. Ze studia FAMU tak nakonec zcela sejde.

11. V roce 1960 dochází na FAMU k rozhodnutí zřídit první fotografickou specializaci. K tomuto procesu dochází po změnách názorů profesora Šmoka v nahlížení na fenomén fotografie z pohledu. možného vysokoškolského studia. Sám velký zastánce kamery se nakonec stane i hlavním mluvčím a propagátorem nově zřizovaného oboru. Z pohledu zákona o vysokých školách je ale obor fotografie zakotven oficiálně do osnov až od roku 1965. Uvedení do praxe od 1967. Zdroj: *Prof. Ján Šmok – osobnost a dílo,* magisterská diplomová práce, Ing. BcA. Miroslav Němeček, Slezská univerzita – Institut tvůrčí fotografie, Opava, červen 2003, str. 37 – 40

1.2. Vždy spontánní a bez příkras

Daniela Sýkorová měla vždy sklon k vyprávění. Pro její fotografie je význačný právě velký cit pro pochopení duše fotografovaného. Více než k dokumentu se u ní projevuje sklon spíše k reportážní fotografii bez dalších příkras. Velmi dbá na zachycení okamžiku. Chce zachytit jeho podstatu bez nutnosti dalšího dodatečného vysvětlování.

Svět, do kterého vstoupila mladá fotografka Daniela Sýkorová, je světem po válce. Světem, který si prožil hrůzy masového vraždění a násilného vystěhovávání z domovů. Je vyčerpaný po souboji ideologií, přitom silný a živý, aby se znova nadechl k novému vzestupu. 24. ledna 1955 přichází událost, které zásadně ovlivní myšlení celého světa a samozřejmě i samotnou Danielu Sýkorovou[12]. Tehdy v té době již velmi známý americký fotograf Edward Steichen poprvé vystavuje dlouho připravovaný projekt Lidská rodina[13]. Jedná se o zcela zásadní počin, který poukázal na téma rovnosti všech lidí předkládaný formou sebraných fotografií od fotografů z celého světa. Nutno podotknout, že tato zásadní výstava nikdy nedorazila do tehdejšího Československa. Svou cestu si sem ale našli katalogy z výstav. Jeden z nich vlastní i Daniela Sýkorová, která ho získala od Anny Tučkové[14].

Účinky této výstavy a dalších prací tehdejších světových fotografů startují velké změny v chápání humanistické fotografie. Redakce obrazových magazínů se začínají tomuto trendu přizpůsobovat. Samotnou Sýkorovou právě tyto události velmi ovlivňují a jsou počátkem její vlastní cesty k humanistické a spontánní novinářské fotografii. Daniela se formuje do fotoreportérky se silnou osobní účastí.

Daniela Sýkorová s Alenou Šourkovou se dostanou s Vlastou téměř všude. Jezdí po celém Československu. Když nestíhají, vypomáhá si redakce Vlasty najímáním dalších fotografů. Pro Vlastu v době šedesátých let pracují také významní fotografové Ladislav Sitenský, Erich Einhorn, Vilém Heckel, Dagmar Hochová a další[15].

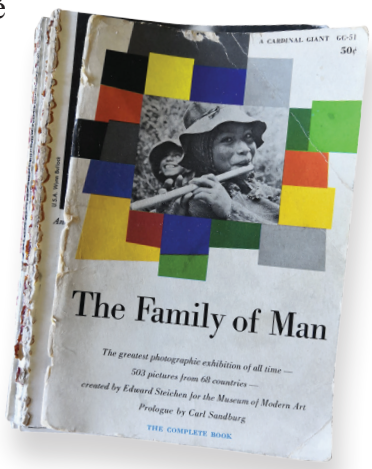

Původní katalog výstavy The Family of Man

12. Dodnes vlastní původní katalog z výstavy, který byl distribuován po Evropě v rámci osmiletého výstavního turné.
13. Lidská rodina (The Family of Man) je zcela zásadní výstavní projekt, který kurátorsky vedl americký fotograf a ředitel oddělení fotografie v Muzeu moderního umění v New Yorku Edward Steichen. Oslovil světové fotografy, aby se vyjádřili k univerzalitě lidství. Výstava po své premiéře v MoMA putovala na dalších 8 let do světa. In: Destination Clevaurx [online]. Dostupné z: https://www.destination-clervaux.lu/activities-art-culture/family-man/
14. Anna Tučková (1923 – 2012), překladatelka, novinářka a filmová publicistka.
15. S Dagmar Hochovou pojilo Danielu silné přátelství až do smrti Hochové. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 12. 3. 2017

1.3. Vesnické tancovačky

Během svého působení ve Vlastě se Sýkorová začíná také věnovat vlastním projektům. Jedním z prvních větších projektů jsou právě vesnické tancovačky, které postupně v průběhu let zachycuje. Sama k tomu dodává: „Tancovačky a vůbec podobné lidové veselice jsou rituály plné emocí.“ Výhradně je fotí bez blesku, aby zachovala atmosféru fotografované scény i na výsledné fotografii. Často tak vzniknou velmi zajímavé kompozice s výraznou pohybovou neostrostí, která vdechuje ději na fotografii život.

Pro Sýkorovou bylo téma vesnických tancovaček hodně důležité. Z pořízených fotografií lze poznat, že autorka se nebála se svým fotoaparátem přímo vstupovat do děje, a stala se tak jeho téměř přirozenou součástí. Tento přístup zvedá celkovou kvalitu tohoto cyklu. Tancovačky jsou zajímavé i tím, že vznikly už na kinofilm, na který fotografka postupně přešla. Z fotografií ji dále poznat, že ve scéně často panoval nedostatek světla. Ale právě drobná pohybová neostrost napomohla tomu, že lidé na fotografiích „ožívají“. Tyto maličkosti k divákovy promlouvají asi nejvíce a vtahují ho do dění.

Pokud se rozhodneme srovnat celý cyklus například s tehdejší tvorbou ostatních, už zavedených fotografů Dagmar Hochové, Ericha Einhorna, Ladislava Sitenského, Miloně Novotného nebo i téměř současníků Sýkorové Jiřího Všetečky či mladšího Miroslava Pokorného, který vesnické tancovačky fotografoval v 70. letech, musíme konstatovat, že její fotografie se jim vyrovnají.

Z cyklu vesnických tancovaček, 60. léta 20. století.

U snímků ovšem občas pozornost sklouzává od hlavního děje k okraji záběrů, kde tušíme další postavy, které jsou poměrně násilně vyřazovány ze záběru. Zde je ale nutné podotknout, že šlo o záměr autorky. Fotografování na kinofilm pro ni znamenalo zaznamenat děj na celé políčko a řezání do záběrů považovala za nepřípustné.

Z cyklu vesnických tancovaček, 60. léta 20. století.

1.4. Hliněné vesnice

V roce 1964 je Daniela redakcí Vlasty vyslána za reportáží až na východní Slovensko do nemocnice v Michalovcích, kde má nafotit pacienta, kterého se podařilo po velmi dlouhé době probudit z kómatu. Po nafocení reportáže se rozhodne vrátit autobusem přes Košice. Během cesty do Košic z okna poprvé zahlédne cikánská ghetta. Tato ghetta se začínají více rozrůstat po novelizaci zákona o trvalém usídlení kočujících osob ze dne17. října 1958[16]. Daniele je okamžitě jasné, že se sem musí v dohledné době vrátit. Po návratu do Prahy kupuje právě vydanou knihu Cigáni na Slovensku od Emílie Horváthové[17], kterou kompletně nastuduje. Následně se v Praze v roce 1965 schází s tehdejším redaktorem Literárních novin Karlem Dvořákem, kterému představuje svůj plánovaný projekt. Karel Dvořák její téma prosadí v redakci.

Daniela si bere 14 dní dovolené a vyráží zpět na Slovensko. O dva dny později za ní dorazí také externí spolupracovník Literárních novin Karol Sidon[18]. Nejprve ovšem zajedou do Košic na krajský úřad, kde je místní úředník poučí o tom, jak se mají v cikánských ghettech chovat a pohybovat. Nakonec se ukáže, že se jedná o velmi cenné rady. Pravě díky dodržení všech pravidel nemají během vyhrazeného času na projekt žádný problém a do Prahy se jim podaří dovézt reportáž, o které se velmi dlouho mluví a která spustí velkou vlnu zájmu o toto téma.

Tématu menšin se ale v šedesátých letech 20. století v Československu věnuje více fotografů. Konkrétně téma cikánů zpracovával mezi lety 1962 – 1972 např. Josef Koudelka. Na počátku své fotografické kariéry pracoval Koudelka jako divadelní fotograf. Právě tato zkušenost mu pomohla k vytříbení vlastního originální stylu. Koudelka je v práci pro divadlo velmi invenční a dokáže vytvářet zajímavé kompoziční formy. Všechny tyto zkušenosti pak uplatní ve svém cyklu Cikáni.

16. Poslední kočující Romové museli v Československu ukončit svůj tradiční způsob života. Často jim byly zabaveni koně, ke kterým měli silný vztah. Zůstali tak na dlouhá léta přesně tam, kde o ně přišli.In: *Ministerstvo vnitra České republiky – Zákon o trvalém usídlení kočujících osob 74/1958* [online].
Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=901
17. Emílie Horváthová – etnografka, publicistka, pedagožka a zakladatelka romistiky na Slovensku. 1. vydání knihy Cigáni na Slovensku je z roku 1964. In: *Databáze knih* [online].
Dostupné z: https://www.databazeknih.cz/knihy/cigani-na-slovensku-147418
18. Karol Sidon - vrchní zemský rabín, ale také dramatik, spisovatel a scenárista židovského původu.

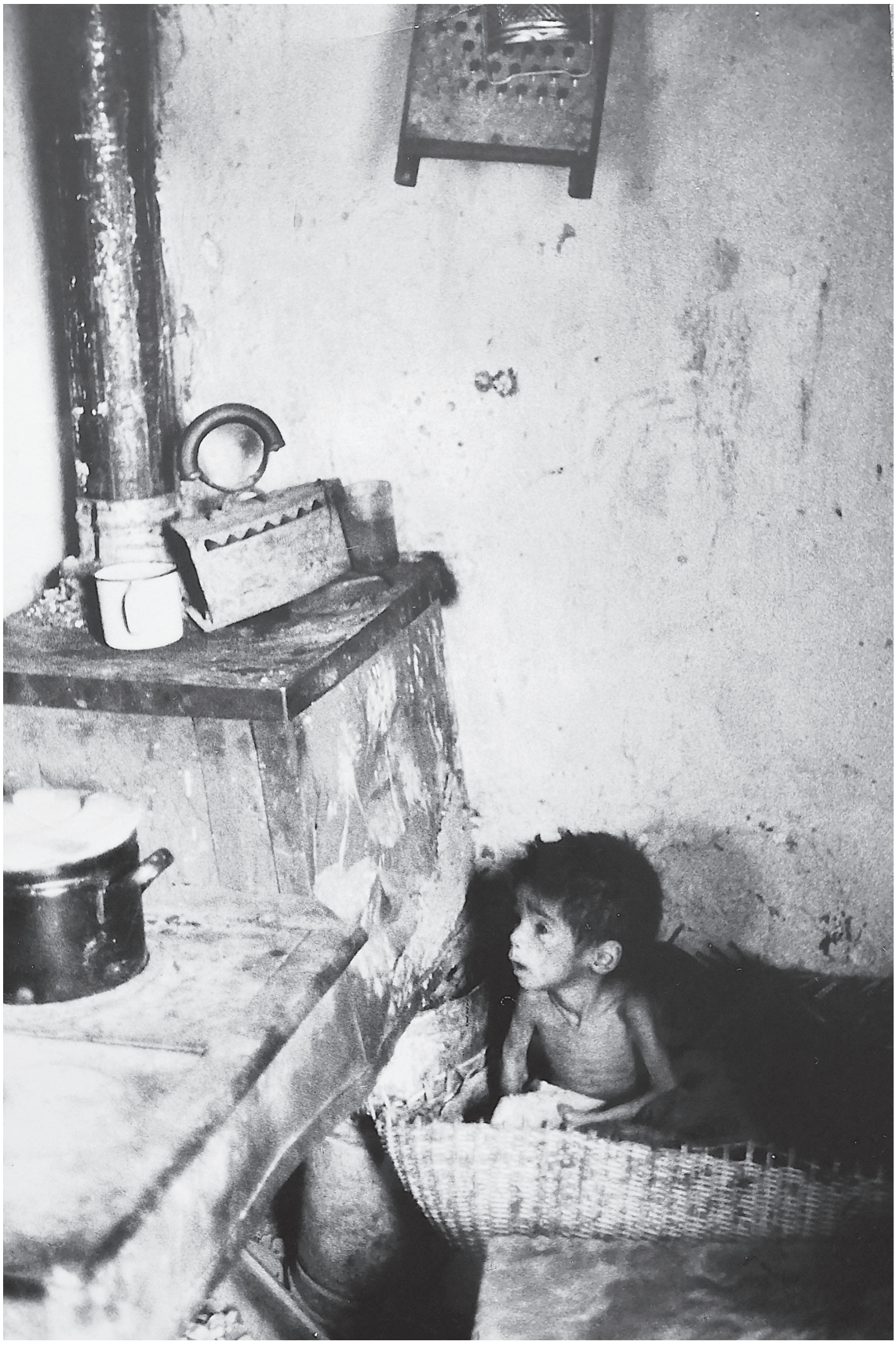

Z reportážního cyklu o cikánech na Slovensku, 1965. Daniela Sýkorová

Z reportážního cyklu o cikánech na Slovensku, 1965. Daniela Sýkorová

Z cyklu Cikáni, 1962 – 1972. Josef Koudelka

Porovnáme-li fotografie pořízené Koudelkou se snímky Sýkorové, všimneme si, že téma každý z nich zpracovává odlišně. Zatímco Sýkorová klade důraz na absolutní zachycení skutečnosti a jde jí spíše o čistý dokument a upozornění na aktuální sociální téma, pak Koudelka místo aby zpodobnil skutečnost, upřednostňuje sdělit to, co cítí a jak si to představuje. Vyhledává proto situace, které se spíše vymykají navyklému vidění, a ty ještě zdůrazňuje. Tento přístup jej zcela jasně odlišuje od reportážní tvorby, a z tohoto důvodu je také poměrně složité oba fotografy porovnávat.

U Koudelky jednoznačně vnímáme fotografii výtvarnou až divadelní, což bylo zřejmě hlavním zájmem fotografa. Je nutno konstatovat, že v případě Koudelkových Cikánů jsou jednotlivé fotografie především osobní vizí autora, jak dokládá také celá řada znaků cyklu. Často využívá kontrastní scény, jednotná pozadí a potlačování nahodilých či rušivých detailů, aby vynikla celková monumentalita hlavního motivu.

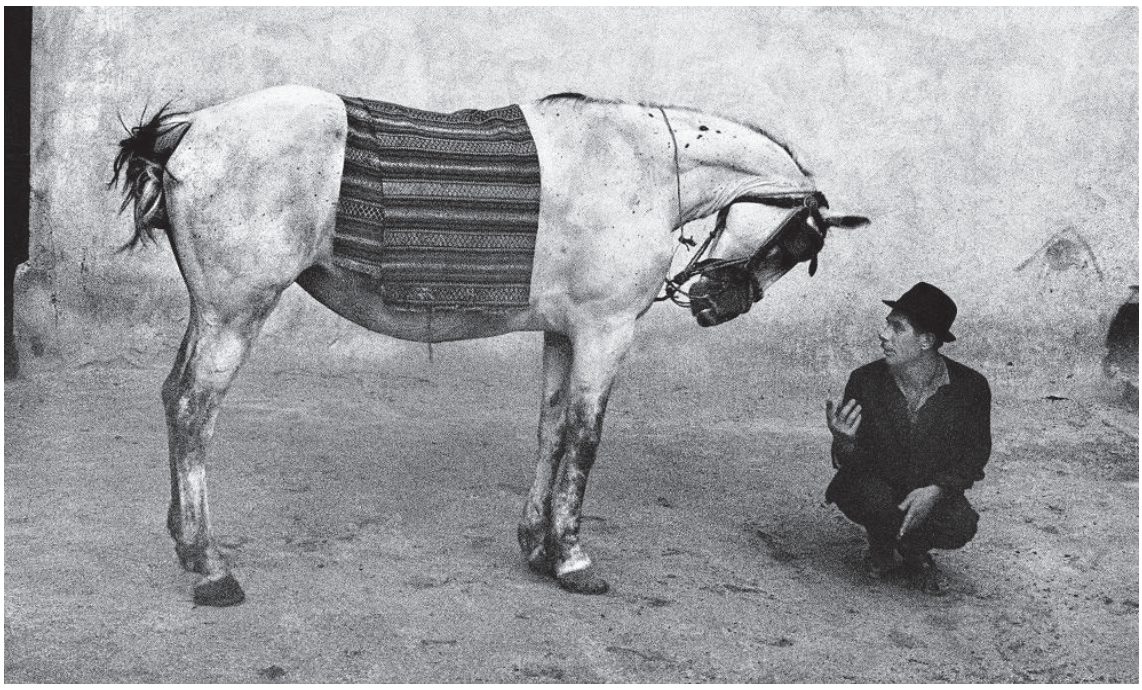

Z cyklu Cikáni, 1962 – 1972. Josef Koudelka

1.5. Málem ušlapána

15. srpna 1963 přilétá v souvislosti s úspěšnou misí Vostok 6 do Prahy první žena ve vesmíru, kosmonautka Valentýna Těreškovová[19]. Pro tehdejší Československo se jedná o mimořádnou událost. Během svého několikadenního pobytu navštíví Těreškovová postupně Prahu, Plzeň, Karlovy Vary, Bratislavu a Ostravu. Do Karlových Varů se dostává v podvečer 17. srpna 1963. Lázeňské město je podél triumfální trasy přeplněno lidmi. Karlovarské kolonády jsou vyzdobeny více než 100 000 květinami a okrasnými keři. Cílem cesty je tehdejší Grandhotel Moskva[20].

V Karlových Varech se také pohybuje redakce Vlasty. Hlavní fotografka Vlasty Alena Šourková toho však má v té době až nad hlavu a nachází se v situaci, kdy potřebuje, abyza ni Daniela zaskočila. Nebýt této situace, Daniela by se k podobné reportáži zřejmě nedostala. Nebyla ve straně, a tak pro ni stále existovala zakázaná témata, kterým se nemohla věnovat. Po domluvě s redakcí však může Alenu Šourkovou zastoupit.Celou trasu městem lemuje ohromná spousta lidí, kteří chtějí vidět slavnou „Valju“ na vlastní oči a nejlépe si na ni i sáhnout. Ochranka starající se o bezpečí Těreškovové a jejího doprovodu v určitém momentě neudrží dav v dostatečné vzdálenosti. Sýkorová pohybující se s fotoaparátem v blízkosti kosmonautky vnímá, jak se k ní ze všech směrůblíží lidé. Než stačí cokoliv udělat, dav ji pohltí. Pak už si jen vzpomíná, jak ji napůl v mdlobách z vřavy na poslední chvíli vytáhl ruský kameraman. Kryl ji vlastním tělem a přitom si razil cestu z davu do bezpečí kamerou.

Daniela Sýkorová přiznává, že od té doby, co byla málem ušlapána, má velký respekt z davů a už nikdy se masy lidí nepřestala bát. Tato zkušenost však zároveň definuje do budoucna její styl fotografování v podobných riskantních situacích, kdy stojí zdánlivě mimo veškeré dění, ale přesto je vždy plně přítomna.

19. Valentýna Těreškovová. První žena ve vesmíru. 19. června 1963 se vrátila na Zemi v modulu Vostok 6. Zdroj: *První lidé ve vesmíru očima československých sdělovacích prostředků,* Bakalářská práce, Břetislav Panák, Univerzita Karlova – Filosofická Fakulta, 2012. str. 90.

20. Jedná se o dnešní Grandhotel Pupp. V roce 1951 byl hotel přejmenován na Grandhotel Moskva. Tento název vydržel až do sametové revoluce v roce 1989. Zdroj: *První lidé ve vesmíru očima československých sdělovacích prostředků,* Bakalářská práce, Břetislav Panák, Univerzita Karlova – Filosofická fakulta, 2012. str. 93.

1.6. Za tři tisíce kamkoliv do Sovětského svazu

V roce 1965 se koná v Československu první poválečná novinářská výstava. Sýkorová za svůj snímek Loučení s branci[21] získává jednu z hlavních cen, kterou je finanční odměna v hodnotě 3 000 Kč od tehdejšího Literárního fondu. Odměnu je možné čerpat kdykoliv, ale využita může být pouze na cestu po tehdejším Sovětském svazu. Dále také získává 100 ks černobílých lesklých papírů 30x40 cm, což pro ni osobně byla neuvěřitelná odměna.

Loučení s branci (někdy také uváděno Loučení se svobodou), 1965

Sýkorová, jako jediná z vítězných fotografů, dlouho tvrdohlavě odmítá přijmout právě finanční třítisícovou odměnu s tím, že si ji vyzvedne, až se jí naskytne příležitost fotit koně. Tato možnost nastane až v roce 1968, kdy odjíždí na Kavkaz do tehdejšího sovchozu poblíž města Miněralnyje Vody. Jede sem fotit výjimečné, v Evropě však dosud téměř neznámé plemeno kabardinských koní[22].

21. V roce 1987 se Sýkorové po výstavě v pražské Fotochemě ozve manželský pár. Ukáže se, že jde o mladé lidi ze snímku. Manželé už mají rodinu a celý příběh se krásně uzavře... Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 12. 3. 2017

22. Houževnaté kavkazské horské plemeno. Je považováno za nejlepšího horského koně vůbec. Vyznačuje se nesmírnou kondicí a jistým krokem. V současnosti chováno zejména na území Kabardinsko-balkarské autonomní republiky. In: *International Kabardian Horse Association (IKHA)*[online]. Dostupné z: http://www.ikha.info

Fotografie z této cesty byly vystaveny jen jednou a určitě by bylo dobré, kdyby je autorka uveřejnila znovu. Z výtvarného pohledu se jedná o velmi zdařilou práci, která by si zasloužila podrobné prozkoumání a opětovné předvedení veřejnosti.

Kabardinští koně. Oblast Miněralnyje Vody, 1968. Daniela Sýkorová

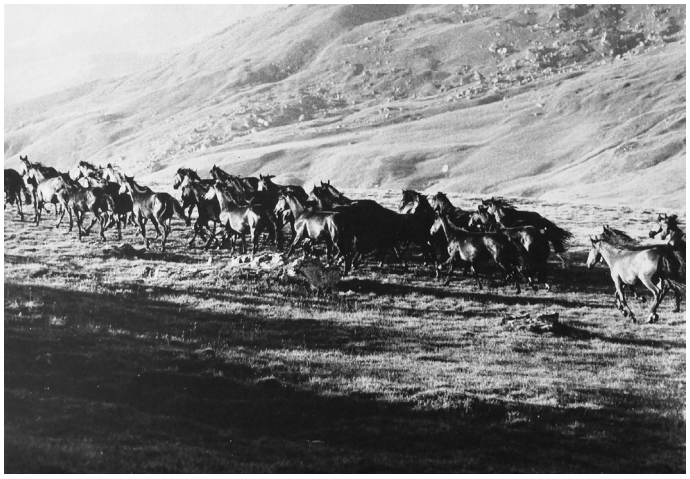

Kabardinští koně.
Oblast Miněralnyje Vody
1968

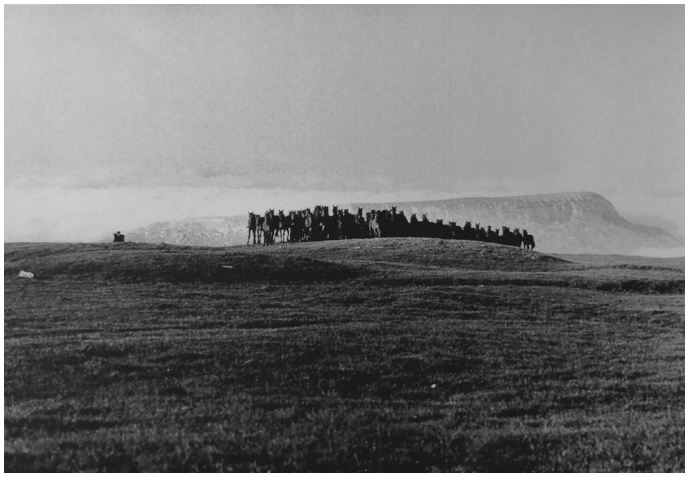

Kabardinští koně. Oblast Miněralnyje Vody, 1968. Daniela Sýkorová

Rok před cestou na Kavkaz Sýkorová také dokončuje svůj známější cyklus *Plavení koní.* V případě této práce se jednalo opět o reportáž, ale s přesahem do výtvarné fotografie. Některé z pořízených fotografií jsou v současnosti v držení Moravské galerie.

Z cyklu Plavení koní, 1967

Koncem 60. let se tématice koní věnuje také český fotograf Pavel Dias. V roce 1967 navštěvuje Mongolsko, kde nafotí život mongolských kočovníků a jejich tradiční sepětí s koňmi. Tvorbu Pavla Diase provází koně po celý život. Této tématice se věnuje už v cyklu *Tvář dostihu* z prostředí světových dostihových závodišť, na kterém začal pracovat koncem 50. let 20. století. Z 80. let pak pochází i cyklus *Formule I/I.* V *Mizejícím světě* koní z roku 1984 zpracovává ve výtvarně pojatém dokumentu konec jedné velké kapitoly lidské historie. Pavel Dias téma koní nikdy neopustil. Za zmínku jistě stojí i dokumentární cyklus už na barevný film *Člověk a kůň* z období 70. – 80. let 20. století.

Tématice koní se věnuje také dvojice fotografů Václav Chochola a Václav Tmej. Výsledkem jejich společné práce je publikace *Horses at Home* z roku 1960. Zde se ale jedná o dřívější práci.

Zpět do Československa se Sýkorová vrací dva dny před začátkem okupace, 19. srpna 1968. Ke svému návratu dodává: „Pokud bych se s příjezdem zdržela byť jen o jediný den, všechny negativy by mi na hranicích zabavili. Jen díky tomu, že jsem přijela těsně před obsazením hranic, jsem o ně nepřišla.“

Z cyklu Mongolsko, 1967.
Pavel Dias

Z cyklu Mizející svět koní, 1976.
Pavel Dias

Z cyklu Člověk a kůň, 80. léta 20. století.
Pavel Dias

2. A OZVALA SE RÁNA (Srpen 1968)

Rok 1968 byl zlomovým nejen pro Danielu Sýkorovou, ale pro celý národ. Zatímco Pražské jaro s sebou přinášelo naději na svobodnější život v naší zemi, probuzení do rána 21. srpna 1968 znamenalo ztrátu všech vysněných iluzí o svobodě a ztrátu svobodypod pásy sovětských tanků.

V roce 1968 bydlela rodina Sýkorových kousek od Letné poblíž Špejcharu v ulici Pod Baštami 3. Dva dny před 21. srpnem se Sýkorová vrátila domů z náročné cesty po Kavkaze. Protože se cítila stále hodně unavená, chodila brzy spát. Onoho srpnového rána v brzkých ranních hodinách probudila rodinu silná detonace, která se nesla i přilehlými ulicemi. S manželem se domnívali, že asi někomu vybuchl plyn, a chtěli si opět lehnout... Po chvíli ale bylo jasné, že něco není v pořádku.Z venku byly slyšet hlasy lidí, od Letné se Chotkovými sady nesl rachot projíždějící vojenské techniky. Ze zpráv v rádiu se dozvěděli, co se děje. Nechtěli tomu uvěřit. „Bylo to jako probudit se do zlého snu. Opravdu hrozný pocit.“

Syna Jakuba si vzala na starost babička, a tak se Sýkorová s manželem[23] mohla vydat dopráce: manžel v té době pracoval v kanceláři hlavního architekta města Prahy v Pařížskéulici a Daniela naopak v Jindřišské ulici v pasáži Práce, kde sídlila tehdy redakce Vlasty. A protože ráno už nejezdila doprava a Letenské sady byly obsazené, vyrazili pěšky Chotkovou silnicí dolů na Klárov, aby pak pokračovali po nábřeží směrem k Čechovu mostu. V oblasti Čechova mostu tehdy také naplno pochopili, že invaze je skutečná. Přímo na rampě mostu stály sovětské tanky a obrněné transportéry s bílými invazními pruhy na pancířích a zajišťovaly cestu přes Vltavu do centra. Sýkorové se zde tak naskytl přímo u mostu pohled na tanky, které rámovalo pozadí bývalého Stalinova pomníku.[24]

Sýkorová vytáhla fotoaparát, ale stihla udělat jen dva snímky, než ji zastavili dva ruští vojáci, kteří místo hlídali, s namířenými a odjištěnými samopaly. Oba podle Sýkorové působili velmi unaveně a nervózně. Jeden z nich jí zapíchl hlaveň samopalu do žeber: chtěli fotoaparát.

---

23. Daniela Sýkorová je provdána za architekta Martina Krise. Sýkorová, Daniela. Osobní rozhovor. Praha. 8. 3. 2017

24. V listopadu 1962 proběhl natřikrát odstřel Stalinova pomníku, po kterém dodnes zůstal známý letenský piedestal. In: Archiv českého rozhlasu [online].
Dostupné z: https://dvojka.rozhlas.cz/co-vam-film-monstrum-nerekl-o-stalinove-pomniku-a-jeho-tvurci-7463036

„Radši jim ho dej! Maj to odjištěný!“ řekl jí manžel a Sýkorová tedy vojákům přístroj podala. Druhý z nich jí ho sebral a trhnutím z něj vytáhl film. Naštěstí při tom fotoaparát nepoškodil. Pak ho Sýkorové k jejímu velkému překvapení vrátil.[25] „Mně i manželovi bylo jasné, že to, co se stalo, i to se ještě stane, už není žádná sranda,“ vzpomíná Sýkorová.

Manželé po incidentu ještě společně pokračovali přes Čechův most, pak se jejich cesty rozdělily. Před Staroměstským náměstím Daniela narazila na svého kolegu, fotografa Miloně Novotného, který na ni vykřikl jen: „Mám už celej Václavák, jak leží na zemi!“,a zase odspěchal pryč.

Rozhněvaný dav na Václavském náměstí, 21. srpen 1968. Daniela Sýkorová

Na Staroměstském náměstí vlála nad pomníkem mistra Jana Husa československá vlajka a lidé se snažili diskutovat s vojáky. Někteří vylézali na věže tanků, jiní vysvětlovali lámanou ruštinou, že „zděs nět kontrarevolúcii, idítě damoj!“. Kdo byl ale příliš horlivý, na toho byla vytažena zbraň. Sýkorová se – pod dojmem událostí – zde nadruhé straně řeky – obrátila na nejchytřeji vyhlížejícího ruského důstojníka v okolí a spustila na něj rusky: „Vaši tátové nás v pětačtyřicátem osvobozovali a naši rodiče vás vítali s kytkama a vy, vy jste přijeli jako okupanti. Jednou se za to budete stydět!“ Důstojník si to s kamennou tváří vyslechl, ale zarytě mlčel.

25. Při konfliktu se sovětskými vojáky naštěstí nedošlo na šacování, a tak mohla Sýkorová později založit do fotoaparátu nový film. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 12. 3. 2017

Ze Staroměstského náměstí pokračovala Daniela Sýkorová s davem na Václavské náměstí, kde panovala podobná atmosféra. Opět bylo všude velké množství lidí s československými vlajkami, mnozí plakali nebo hrozili vojákům na tancích a obrněnýchtransportérech. Dle slov Sýkorové ale byly okupační jednotky na Václavském náměstí jiné než ty na vltavském nábřeží a Staroměstském náměstí. Tady už na sobě měli někteřívojáci i uniformy ruských výsadkářů a chovali se ještě odměřeněji a chladněji. Právě pohled do jejich lhostejných očí se pro citlivou Sýkorovou stal jednou z nejsilnějších vzpomínek na celou invazi. Jak sama říká: „Ten pohled bylo asi to nejhorší, co jsem tehdy zažila. I na střelbu si člověk bohužel po chvíli tak nějak zvykne, ale ten pohled, ten mám stále v paměti.“

Lhostejnost v očích vojáka, 21. srpen 1968. Daniela Sýkorová

2.1. Před Rozhlasem

Zatímco se na Václavském náměstí diskutovalo a invazní jednotky držely v šachu dav o pár ulic výše, u sídla Československého rozhlasu už byla situace kritická. Z Vinohradské třídy se ozývala střelba a za budovou Národního muzea stoupal k nebi sloup černého štiplavého kouře. Občas zazněla třaskavá detonace, jako když vybuchuje munice nebo zaštěká dávka z kulometu. Sýkorová se s proudem lidí k budově Rozhlasu postupně propracovala. Na Vinohradské třídě již v ranních hodinách vzniklo několik provizorních barikád z autobusů a nákladních vozidel, ale v době, kdy se sem fotografkadostala, už byly proražené a několik invazních tanků hořelo. Panoval zde zmatek a bylo zde velké množství lidí. Ozýval se pískot a nadávky, kterým občas odpovídaly kulometné dávky, rozbíjející okna a zasekávající se do fasád okolních domů. Ve vzduchu byl cítit pach spálené gumy a nafty a nad tím vším visela bezmoc.

U Rozhlasu se Sýkorová uchýlila do jednoho z domů, vyběhla do třetího patra a stiskla zvonek na dveřích bytu, o kterém se domnívala, že bude mít okna do ulice. Dveře otevřel malý kluk a po chvíli přišla i jeho matka. Rodina se zrovna vrátila ze Švýcarska. Klukovo nadšené vyprávění ostře kontrastovalo se situací venku. Sýkorová k tomu dodává: „To jsou přesně ty situace, kdy cítíte, jak se různé životy začínají prolínat.“ Poprosila, jestli by ji rodina pustila k oknu, odkud by měla výhled na Vinohradskou třídu a mohla si ji nafotit.

Ruský tank s „vlajkonošem“. Asi nejznámější snímek od Sýkorové z 21. srpna 1968.

Dole na ulici to vypadalo jako inferno. Stále byl slyšet křik a naříkání lidí. A téměř uprostřed křižovatky, právě ve výhledu z okna, stál tank s bílými invazními pruhy nanesenými do tvaru kříže, na jehož korbě stál mladý muž se zdviženou československou zástavou v levé ruce.Právě v tom okamžiku Sýkorová stiskla spoušť fotoaparátu.

Když se Sýkorová druhý den vrátila před budovu Rozhlasu, byl dům, ze kterého pořídila fotografii, zničený požárem. Co se stalo s lidmi, kteří tam bydleli, dodnes neví.

A kdo byl vlastně onen mladý muž na tanku? To se zatím pořádně nezjistilo. V roce 1990 se redakci Vlasta na základě čtyřstránkového obrazového materiálu z invaze 1968,ozval pán z Vinohrad, který prý muže z tanku znal. Tvrdil, že tento muž je „Švéd“, že po okupaci emigroval. Později, během rozhovoru pro televizi, Daniela ukázala fotografii muže na tanku do kamery a pozdravila ho na dálku: „Tak ahoj, Švéde“. O několik let později, když ho chtěla znovu vystopovat a ujistit se o jeho totožnosti, zjistila, že tento muž už není mezi živými.

2.2. Tady se přece nemůžeš takhle toulat

Během událostí na Vinohradské třídě potkala Sýkorová v blízkosti Rozhlasu také mladou elévku z redakce Vlasty, která byla akorát přijata na měsíční praxi do redakce. Protože se o ni bála, nabádala ji, aby rychle odešla: „Jdi, jdi prosím tě pryč! Běž do redakce. Tady se přece nemůžeš takhle toulat, když se tu střílí!“ Její mladá spolupracovnice, opravdu hodně vyděšená, rychle zmizela směrem k Václavskému náměstí. Později Sýkorová zjistila, že se sice na Václavské náměstí dostala, na rampě Národního muzea ji však přikovala k zemi palba, kterou Rusové spustili do budovy muzea.[26]

Po celou dobu, kterou strávila v ulicích města, Sýkorová často myslela na svého tříletého syna Jakuba, kterého nechala doma s babičkou. Nyní ale musela spěchat ještě vyvolat nafocený materiál. Do redakce se ale vracet nemohla, protože sousedící deník Práce byl kompletně obsazen Rusy. Negativy nakonec vyvolávala u Aleny Šourkové v jejím bytě až do noci. Druhý den ráno čekala Sýkorovou cesta přes Čechův most zpět domů za rodinou. Ještě včera hlídaný Čechův most byl tentokrát bez tanků. Ruští vojáci naštěstí nevěnovali ženě velkou pozornost. Na druhé straně řeky pak pokračovala dolů okolo Strakovy akademie. Letná byla stále obsazena.

---

26. Okolo deváté hodiny ranní Rusové převeleli část tanků a kolových transportérů z Vinohradské třídy před budovu Národního muzea. Zde pak spustili bezhlavou palbu z kulometů do přední strany budovy s cílem uvolnit přeplněné Václavské náměstí a navazující Vinohradskou třídu a tím také pacifikovat odpor. Na schodech rampy zůstalo díky střelbě odříznuto několik lidí, ke kterým nikdo dlouhou dobu nesměl. Zdroj: *Rok 1968 v Československu,* František Emmert, Nakladatelsví Vyšehrad, 2007, ISBN: 978-80-7021-903-4 str. 34

2.3. Tiskárna Mír

V následujících dnech probíhající invaze Sýkorová nosila vyvolané fotografie tajně v bandasce na mléko do tiskárny Mír na Smíchově[27].

Personál tiskárny tiskl fotografie zadarmo a distribuoval několik ilegálních čísel Vlasty mezi lidi, aby byli včas informováni o stále se měnící situaci v hlavním městě i celém Československu. Redakce větších sdělovacích prostředků často měnily místo. To se týkalo i Českého rozhlasu, který, ač obsazen, stále vysílal. Všichni redaktoři, novináři, fotografové i další zúčastnění velmi riskovali, ale díky nim se plánovaná rychlá eliminace sdělovacích prostředků okupačním silám nedařila. Kromě Vlasty připravovaly zvláštní ilegální čísla také redakce Světa v obrazech, Stadionu, a dokonce iMladého světa. „Právě tato práce se musí udělat i za cenu osobního risku, aby lidé v těžkých chvílích dostali pravdivé informace a věděli, co mají dělat, čeho si mají všímat," říká Sýkorová.

2.4. Návštěva Pražského hradu

25. srpna 1968 se Sýkorová společně s dalšími novináři z ostatních redakcí dostane na pozvání manželky tehdejšího prezidenta Ludvíka Svobody, Ireny Svobodové na Pražskýhrad. Hradní paní novináře provází ztichlými prostorami hradu. Sýkorové se během návštěvy několikrát naskytne příležitost podívat se ven z okna. Všímá si hlídané hlavní západní brány na prvním nádvoří. Když je stranou hlavního proudu, požádá nedaleko stojícího muže z ochranky, jestli by si nemohla rychle udělat několik fotografií z okna. Ochranka Sýkorové vyhoví a Sýkorová během krátké chvíle stačí udělat snímek obsazené a ostře hlídané brány. Za povšimnutí stojí právě sochy zápasících gigantů v kontrastu s ruskými vojáky. Tento snímek vystihuje onu dusivou atmosféru čekání na návrat proreformního hnutí z Moskvy a dotváří celkově ponurou atmosféru těchto srpnových dní roku 1968.

27. Ve smíchovské tiskárně Mír tehdy tiskla většina pražských deníků a týdeníků. Například pražská Mladá fronta si zřídila redakci přímo v této tiskárně a vydávala „ilegální" vydání několikrát denně. Zdroj: Srpen 1968 vredakci Mladé fronty, bakalářská diplomová práce, Šárka Kunická, Masarykova univerzita – Fakulta sociálních studií – Katedra mediálních studií a žurnalistiky, Brno, 2009. Str. 36 – 37.

Okupačnimi vojsky obsazená západní brána pražského hradu z 25. srpna 1968. Daniela Sýkorová

Druhá fotografie, která se podařila Daniele Sýkorové pořídit z oken Pražského hradu 25. srpna 1968.

2.5. Já myslím, že se z toho dostanem

27. srpna 1968 v brzkých ranních hodinách se z Moskvy vrací unesené vedení reformního hnutí v čele s prvním tajemníkem UV KSČ Alexandrem Dubčekem. Ihned po přistání se všem dostalo bouřlivého přijetí. Celý národ s nadějí napjatě čekal na výsledky moskevských jednání. Proto už v 8:15 proběhla narychlo připravená tisková konference s předsedou Národního shromáždění Josefem Smrkovským, na kterém nechyběla ani Daniela Sýkorová.

Právě tato fotografie od Daniely Sýkorové byla otištěna později v magazínu Paris Match.

Dříve výřečný Josef Smrkovský, který se stal jedním z hlavních představitelů reformních změn Pražského jara, nyní působí zlomeně a nedokáže pravdivě zodpovědět otázku, k čemu se reformní hnutí v Moskvě zavázalo. Ke konci tiskovky už jen dodal „Já myslím, že se z toho dostanem.“[28] Tuto téměř antickou tragédii zachytila Sýkorová na několika silných fotografiích, které dokonale vystihují Smrkovského těžkou situaci. Celou scénu umocňuje i téměř barokní osvětlení, za které mohl jeden z osvětlovačů, když na moment přenastavil osvětlení, aby umožnil fotografům lepší záběr.

28. In: Audio archiv českého rozhlasu [online]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/serial-muzi-prazskeho-jara-josef-smrkovsky_1808111645_bej

Právě tyto, stejně jako některé další fotografie z Pražského jara pořízené Danielou Sýkorovou, se staly předmětem zájmu novinářů z týdeníku Paris Match, kteří navštívili redakci Vlasty.[29] Smlouvání o ceně fotografií tehdy ve světle probíhajících událostí Sýkorové nebylo vůbec příjemné. Nakonec nechala novinářům z Paris Match fotografii z tiskovky s tím, že až bude v Paříži, tak se za nimi zastaví a nějak se dohodnou na honoráři. Hlavně když budou fotky otištěny... V Paris Match poté opravdu vyšla nádherná fotografická dvoustrana věnující se událostem po návratu reformního hnutí z Moskvy a fotografie Smrkovského od Sýkorové zde byla publikována.

Právě tato fotografie od Daniely Sýkorové byla otištěna 7. září 1968 v magazínu Paris Match.

29. Po Praze se tou dobou pohybovalo už více světových agentur, které se snažily fotografie nakupovat od jednotlivých redakcí českých deníků a týdeníků. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 12. 3. 2017

2.6. Do Paris Matche pro honorář

A závěr tohoto příběhu? Protože manželé Sýkorovi tušili, že brzy dojde na uzavření hranic, ještě v roce 1969 naposledy vyjeli do Francie. Tam Sýkorová navštívila redakci Paris Match, kde jí skutečně autorský honorář za fotografie vyplatili. „To jsem tedy opravdu koukala... Skoro jsem tomu ani nemohla uvěřit," usmívá se. Za utržené peníze s manželem projezdila velkou část Francie.

2.7. Zlatá z Bergama

Daniela Sýkorová s manželem stihne v roce 1969 projet také větší část Itálie, a to za peníze, které byl součástí ocenění na fotografické soutěži v Bergamu v roce 1968, kdy vjedné ze soutěžních kategorií získala zlatou medaili. Na celkové první místo to tehdy však nestačilo.

K této události se pojí i pěkná příhoda s fotografem Václavem Jírů[30], který zašel za Sýkorovou s prosbou, jestli by neměla nějaké fotografie, že potřebuje obeslat fotografickou soutěž v Itálii. Sýkorová poskytla dva snímky: Cikánskou madonu a Dva 21hřebce zdvihající se z vody. Po skončení soutěže se Václav Jírů setkává se Sýkorovou a komentuje její úspěch slovy: „Sýkorová, vy jste příšerná, kdybyste tam dala ještě jednu fotku, tak jste to vyhrála, ale máte zlatou! Budete mít nový zlatý zuby..."

Když se pak Sýkorová s manželem v roce 1969 vrací zpět do Československa, před hranicemi je vítá nápis „KEINE AUSREISE".

Sýkorová dodnes ráda vzpomíná na tehdejší šéfredaktorku Vlasty, Helenu Sajnerovou: „Nebýt jí, tak bych se nikdy ven nedostala."

30. Václav Jírů (1910 – 1980) – Významný český fotograf. Spolupracoval s časopisy Life, Paris Match, Time a dalšími. V období 1993 – 2000 byl dvorním fotografem tehdejšího prezidenta Václava Havla.

3. PRÁCE DALŠÍCH FOTOGRAFŮ V OBDOBÍ OKOLO 21. SRPNA 1968

V období okolo 21. srpna fotografovalo v pražských ulicích kromě Sýkorové mnoho dalších fotografů. Kromě dnes už světově proslulého Josefa Koudelky pořídili skvělé fotografie také Jiří Všetečka, Miloň Novotný, Bohumil Dobrovolský, Jiří Růžička, Václav Toužimský, Josef Ráž, Jiří Stivín, Václav Bradáč, Dagmar Hochová, Vladimír Lammer. Ze zahraničních fotografů fotili také Hilmar Pabel a Thomas Höpker. Ze slovenských pak například Ladislav Bielik. Tyto dny jsou proto velmi dobře zdokumentovány.

Mnohem zajímavější je ale z pohledu fotografie samotný přístup zúčastněných fotografů. Právě nechtěné společné téma umožňuje toto vzájemné porovnání. Zatímco někteří z nich včetně Daniely Sýkorové přistupovali k tématu z pohledu čistě reportážního, další, jako třeba Koudelka, Dagmar Hochová, už hledají i jiné vyjádření – nebo spíš než reportáž působí jejich fotografie daleko více plánovaně, ačkoli tomu tak samozřejmě nemuselo být a ne pro všechny fotografie pořízené těmito autory během srpnových dní to platí. Určitě nejde tento názor paušalizovat.

Jak viděl invazi Miloň Novotný…

Slavný snímek od Vladimíra Lammera.

Invaze v podání Dagmar Hochové.

Josef Koudelka se ovšem svou tvorbou zásadně liší od všech ostatních. V době invaze bylo Koudelkovi třicet let a přestože se fotografování zpravodajských reportáží důsledně vyhýbal, během invaze pořídil brilantní snímky převážně na Vinohradské třídě, přičemž opět uplatnil své zkušenosti coby divadelní fotograf.

Invaze podle Josefa Koudelky. Vinohradská třída 21. srpna 1968.

4. OBDOBÍ NORMALIZACE

Po 21. srpnu 1968 dochází k brutálnímu potlačování občanských demonstrací a lidé se odvracejí od politiky, pryč od toho, co bylo k ničemu. Přichází období plné politických prověrek a represí. Upálení Jana Palacha 16. ledna 1969 s následným pohřbem, kterého se účastní několik desítek tisíc lidí, je společně s pozdějšími masovými demonstracemi během prvního výročí okupace už jen posledním vzdorem a dozvukem uplynulých událostí. Od roku 1969 začíná tzv. Normalizace[31], přičemž v její třetí fázi jsou bez výjimek vyměňovány celé redakce všech deníků, týdeníků, časopisů. Na dlouhých 21 let přichází pokračování represivního komunistického režimu v Československu. Danielu Sýkorovou ještě v tomto roce stihne Anna Fárová[32] doporučit do tehdejšího Svazu československých výtvarných umělců

4.1. Odchod z Vlasty

Ve stínu těchto událostí a kvůli obavám o budoucnost sebe a svou rodinu skončí druhé těhotenství Daniely Sýkorové po návratu z Francie roku 1969 potratem. V témže roce sejí ale podaří znovu otěhotnět: čeká dceru Karolínu. Prověrkám se přesto nevyhne. Při jedné z nich si u „normalizační“ šéfredaktorky, která nahradila Helenu Sajnerovou, všimne, jak se ženě vzteky doslova třesou kolena. Sýkorová totiž jako jedna z mála není ve straně a to se v kombinaci s jejím těhotenstvím ukáže jako neřešitelný problém.

Na jaře roku 1970 ale Sýkorová stejně musí odejít na mateřskou. V té době už je navíc kompletně vyměněna celá původní redakce Vlasty. Jsou pryč všichni, s nimiž v redakci pracovala. Všichni, kteří podepsali manifest „Dva tisíce slov“[33] a během těžkých srpnových dní roku 1968 pravdivě informovali o událostech.

---

31. Jednalo se o období, které následovalo po invazi vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968 na území tehdejšího Československa. Probíhalo ve třech fázích od odstavení proreformního vedení přes stranické čistky, likvidaci zájmových sdružení a spolků. Bylo zakončenou politickými prověrkami zaměstnanců přímo v podnicích. In: *Totalita.cz* [online]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/norm/norm.php
32. Anna Fárová (1928 – 2010) – historička umění, esejistka, překladatelka, teoretička fotografie a signatářka Charty 77.
33. Autorem manifestu „Dva tisíce slov, které patří dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům a všem“ je spisovatel Ludvík Vaculík.

5. NA VOLNÉ NOZE A ZPĚT DO VLASTY (1970 – 1987)

Po odchodu z Vlasty nezbývá Daniele nic jiného, než začít pracovat na volné noze, pokud se chce dále věnovat povolání fotografa-žurnalisty. Toto období trvá až do podzimu roku 1987, kdy jí z redakce Vlasty zavolají, jestli by nechtěla nastoupit zpět. Atmosféra ve společnosti se koncem osmdesátých let mění, nevládne už tak tvrdý systém, a Daniela proto nabídky využívá a nastupuje znovu do časopisu s kterým vydrží spolupracovat i po roce 2000.

Na období mezi lety 1970 – 1987 ale vzpomíná velmi ráda. Jak sama říká: „Často jsme s kolegy a kamarády vymýšleli různé legrácky ve stylu podnikových večírků, maškarních plesů. Hrávali jsme i loutkové divadlo pro děti“. Sýkorová se také začíná více věnovat i dlouhodobým reportážím, které naznačují přesah do dokumentu. Koncem osmdesátých let dokončuje cyklus Masopust, který je považován za jednu z jejích nejlepších tvůrčích prací. Další dokončeným projektem je velmi výtvarný cyklus *Cyrkusáci.*

Abychom pochopili tuto změnu u Sýkorové, pak je potřeba zmínit, že 70. a 80. léta tomuto vývoji celkem logicky nahrávala. Mnoho fotografů muselo hledat cesty, jak si v době plné zákazů a nařízení uchránit vlastní názor, zachovat si tvůrčí svobodu a nalézt si tak své místo pro vyjádření. Následoval nebývalý rozkvět československé dokumentární tvorby, která se nakonec prosadila i do světa. Fotografie vzniklé v tomto období se staly jakýmsi protikladem k snímkům všedního dne, které byly tolik zastoupeny v dřívějších letech. Stává se svědectvím o pocitech člověka a jeho údělu.

Mezi nejvýraznější fotografy patřili Jindřich Štreit, Jiří Hanke, Karel Cudlín, Viktor Kolář, Bohdan Holomíček, Josef Moucha, Dana Kyndrová, Jaroslav Kučera. V exilu také Josef Koudelka, Markéta Luskačová a samozřejmě mnoho dalších.

Arnoltice, 1985. Jindřich Štreit

Z cyklu Lidé z Podprůhonu, 1982 1985. Jiří Hanke

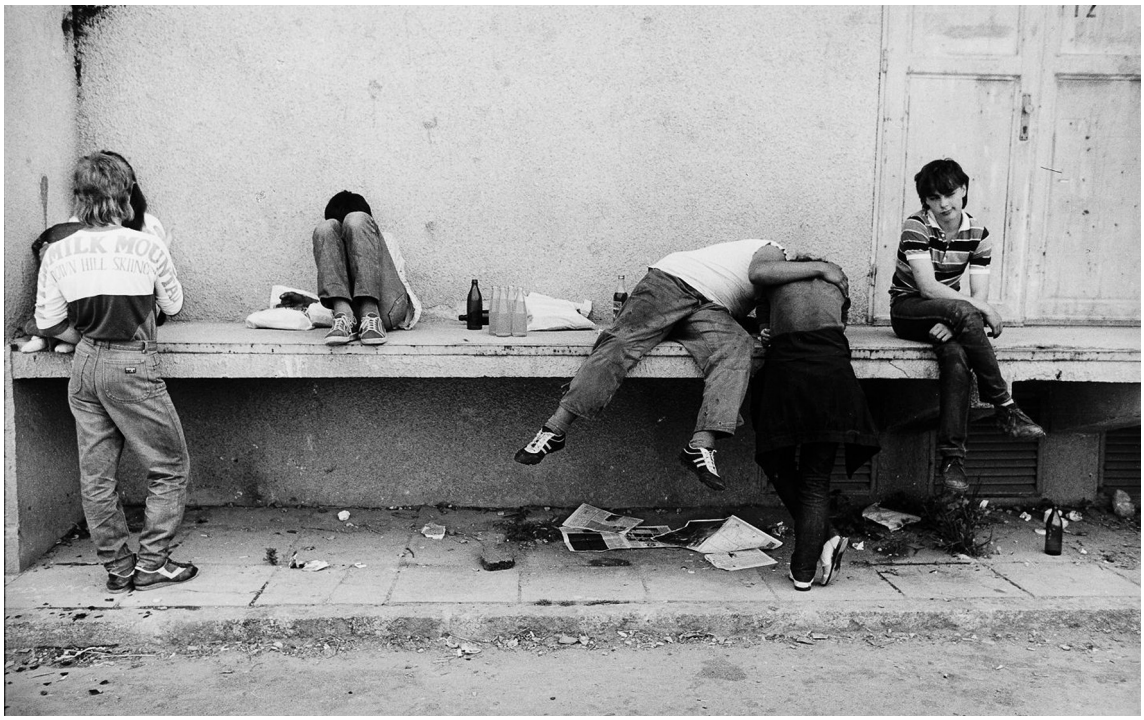

Z cyklu Sídliště, 1984. Karel Cudlín

Z cyklu Ostrava,1963 - 1999. Viktor Kolář, 1986.

5.1. Masopust

V roce 1984 se Daniela Sýkorová pouští do autorsky rozsáhlého projektu Masopust, ke kterému se dostává díky spolupráci s etnoložkou dr. Alenou Plessingerovou z etnografického oddělení Národního muzea. S ní předtím rok a půl jezdí po Čechách a fotografuje lidové zvyky.

Během výjezdů s Plessingerovou dokumentuje stavění a kácení májek ve Vlastiboři na Lovosicku, Barborky v Soběslavských blatech, Věnečky na Želívě a další události. Při jednom z výjezdů se dostává i na Doudlebsko do obce Dobrkovská Lhotka, která jí zcela učaruje.[34] Daniela sem následně jezdí téměř tři další roky. Lidé se zde snaží stále udržovat původní zvyky. Jedním z nich je právě masopust, který se v této oblasti udržuje ve formě růžičkové (jalovcové) masopustní koledy.

Daniela Sýkorová díky svým snímkům podává překrásné svědectví o jednom z etnograficky důležitých a přetrvávajících venkovských zvyků. Jak ale sama říká: „Ze všech vesnic, které jsem na Doudlebsku navštívila, pouze v Dobrkovské Lhotce jsem měla silný pocit, že tu není nic předstíráno a vše je skutečně prožíváno. Tak je nastavenámoje hlava: že miluji to, co je skutečně prožité a tím i opravdové.“

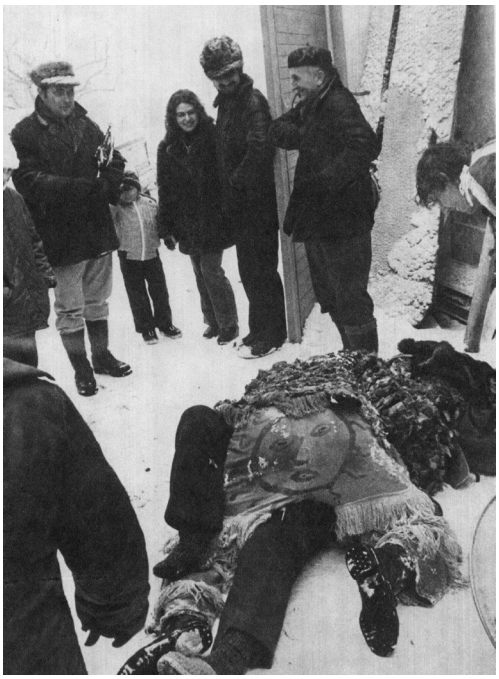

Z cyklu Masopust. Dobrkovská Lhotka, 1984 -1986. Daniela Sýkorová

34. Doudlebsko – jedná se o oblast zhruba mezi městy České Budějovice, Český Krumlov, Borovany, Kaplice a Trhové Sviny. Ještě na přelomu 19. a 20. století zde lidé běžně nosili osobitý lidový kroj a udržovali původní obřady a obyčeje.

Sýkorová postupně dokumentuje nejen samotnou koledu, ale i všechny přípravy s ní spojené, které průvodu předcházejí. Nic ale není jednoduché... „Vždy, když jsem přijela, spala jsem obvykle u někoho na půdě, a to vám byla tedy zima! Ale ono se toho stejně nikdy moc nenaspalo. Navíc jsem musela všechny přesvědčit, že mě musí brát jako součást koledy. Však si dovedete představit, co by se mi stalo, kdyby to tak nebylo.“

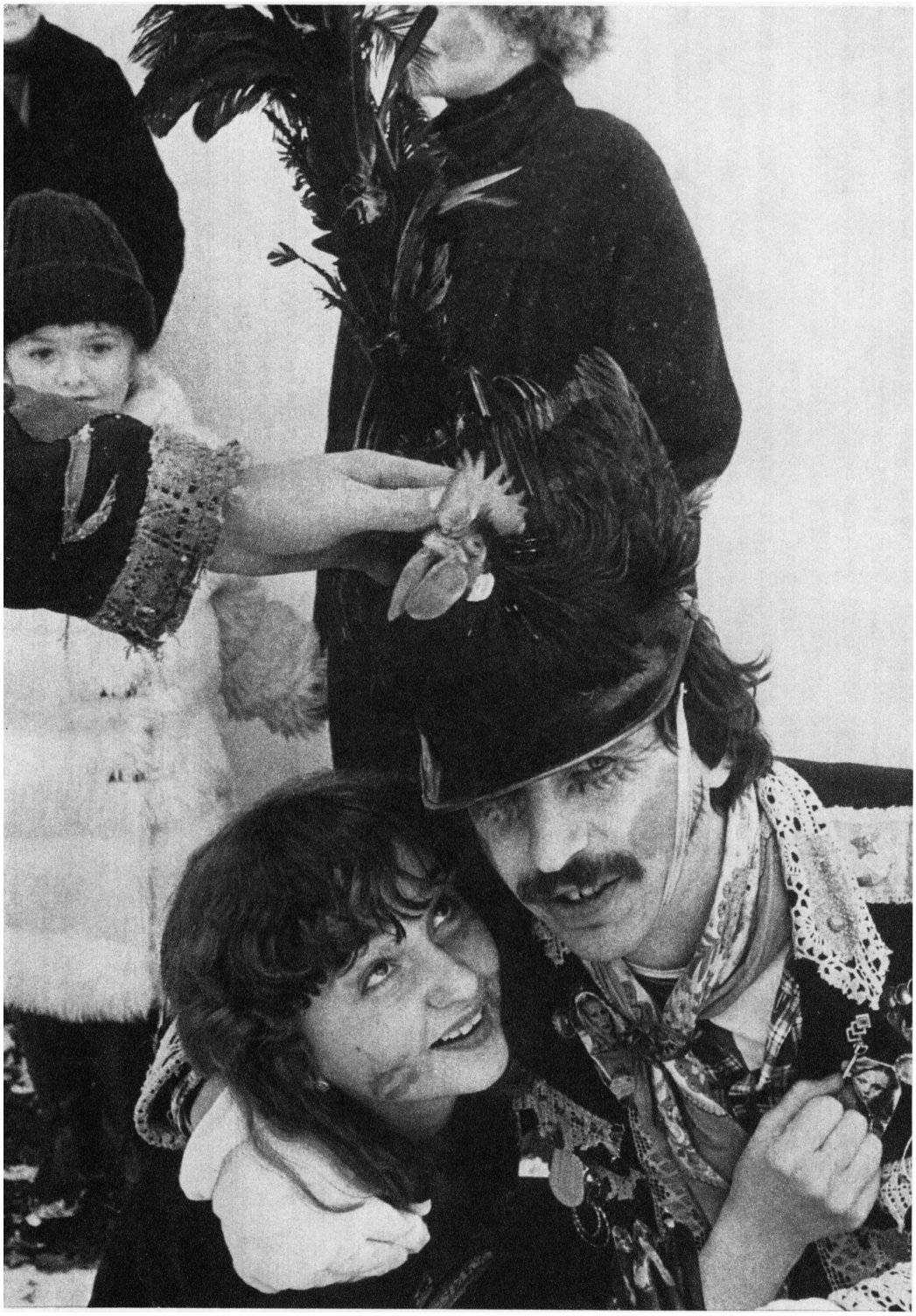

Z cyklu Masopust. Dobrkovská Lhotka, 1984 -1986. Daniela Sýkorová

V roce 1987 má Masopust premiéru ve výstavní síni Fotochema na Jungmannově náměstí[35] a Daniela Sýkorová si vychutnává velký úspěch. Výstava je hojně navštěvována. Samotné vernisáže se účastní řada známých osobností.

(Zleva) Daniela Sýkorová, Karel Kuklík , Aneta Fárová

Dagmar Hochová s autorkou Danielou Sýkorovou

V červnu 2018 navštívila Daniela Sýkorová po mnoha letech Dobrkovskou Lhotu. Chtěla vidět místo, kde prožila krásné chvíle, a třeba se i potkat s někým, koho tehdy znala. Nakonec se setkala s panem Baltyzárem, s nímž kdysi stínala kohouta, aby byla krásná brka na klobouk. Panu Baltyzárovy Daniela věnovala několik fotografií, které přisvých návštěvách Dobrkovské Lhotky během masopustů vyfotografovala.[36]

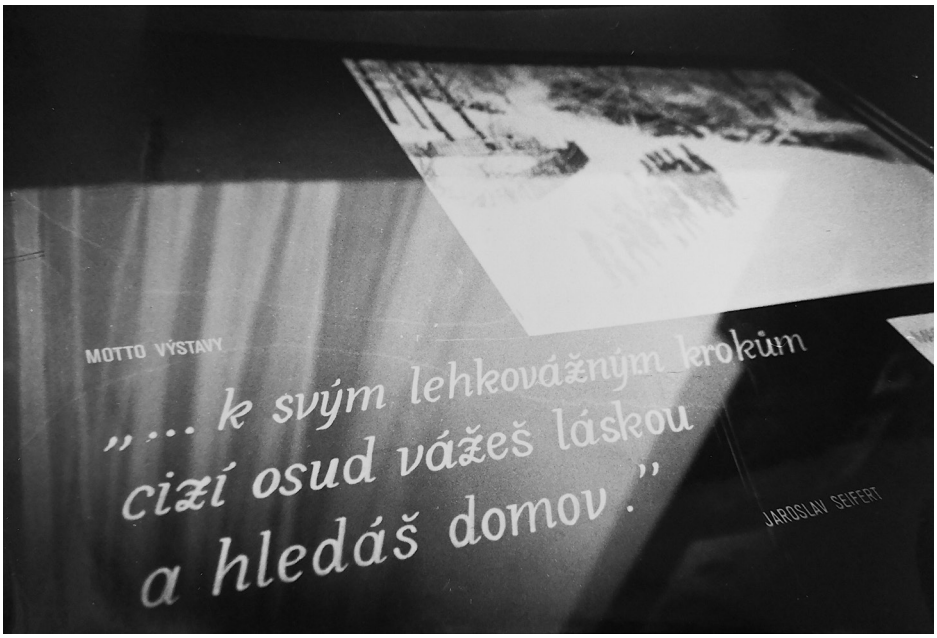

Motto k výstavě od tehdy již zesnulého básníka Jaroslava Seiferta

35. Výstavní síň Fotochema zahájila svou činnost v roce 1957 na adrese Jungmannovo náměstí 18, kde setrvala až do roku 1991, kdy byla činnost této výstavní síně ukončena. In: *Informační systém abART*[online]. Dostupné z: http://abart-full.artarchiv.cz/instituce.php?IDinstituce=133

36. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 16. 4. 2019.

5.2. Cirkusáci

Začátkem roku 1988 začíná Sýkorová pracovat na vlastním fotografickém projektu z cirkusového prostředí. Komunita ji zaujala v době, kdy cirkusáci rozložili své stany na Letné. Ze svého domova v ulici Pod Baštami 3 to měla jen co by kamenem dohodil. Velkou inspirací jí byl i malíř František Tichý, který se ve své tvorbě také zaměřoval na zákulisí cirkusů a varieté. Sýkorová několikrát cirkusáky navštíví a postupně se s nimi domluví, aby mohla být přítomna jejich všednímu životu a fotit.

„Víte, to skutečné soukromí najdete, když vás lidi pustí k sobě. Ale to načančané, co svítí vpředu, to to není.“ A Sýkorová si opravdu dovede velmi citlivě všímat scén ze zákulisí i reakcí publika. Z jejích fotografií sálá osobní účast.

Z cyklu Cirkusáci, 1988. Daniela Sýkorová

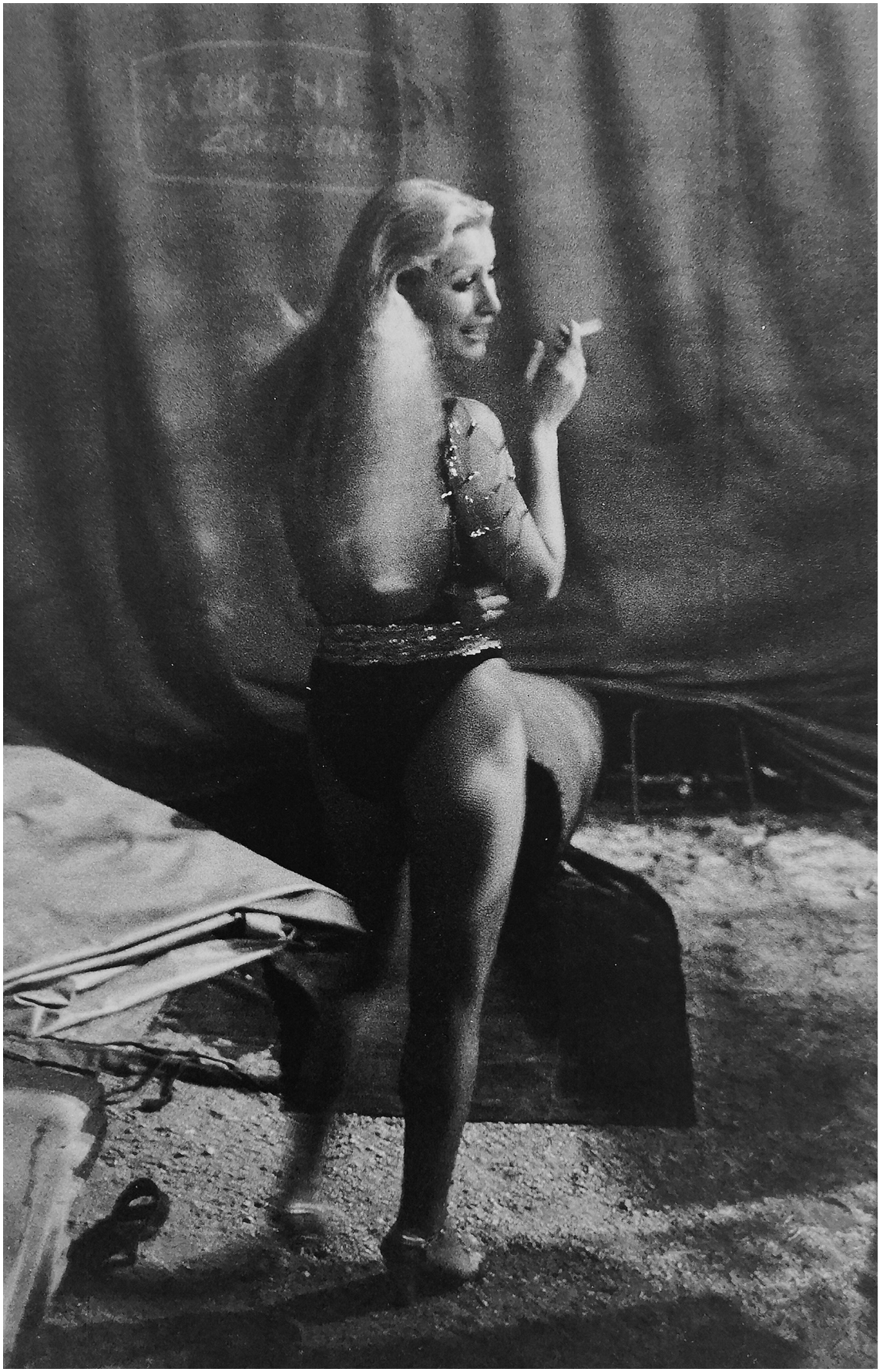

Z cyklu Cirkusáci, 1988. Daniela Sýkorová

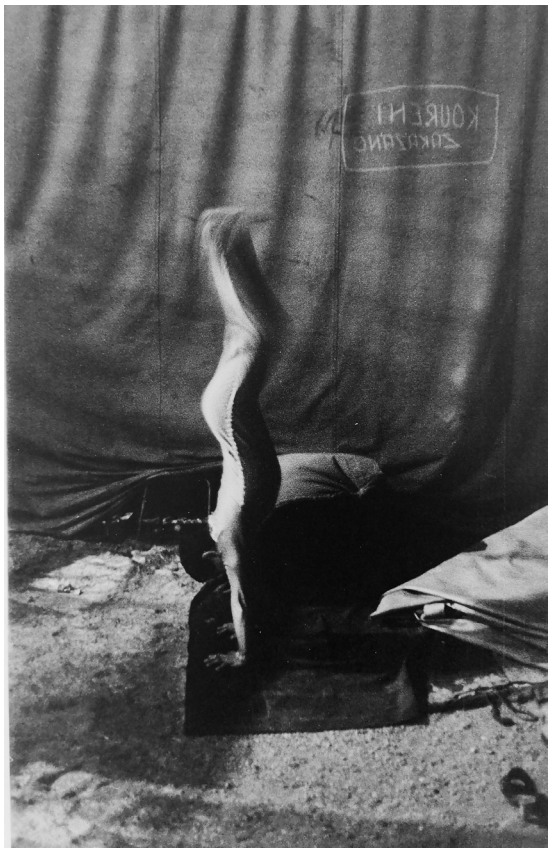

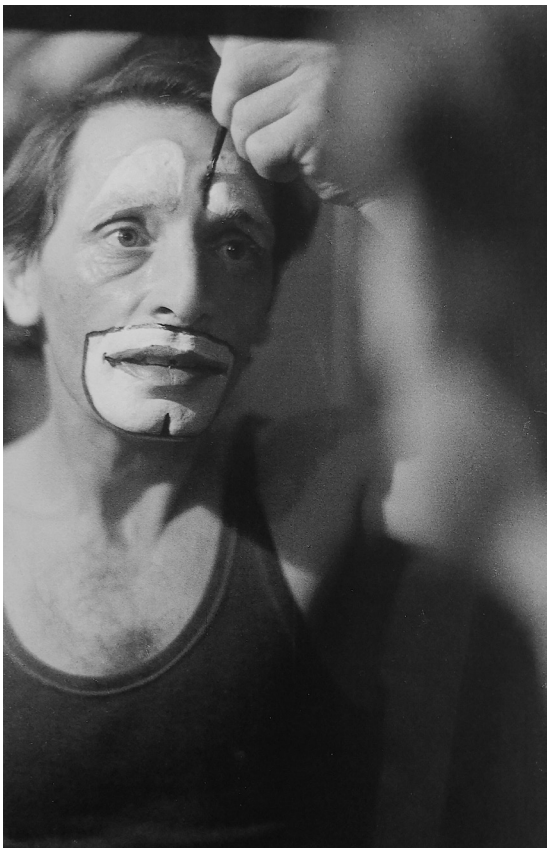

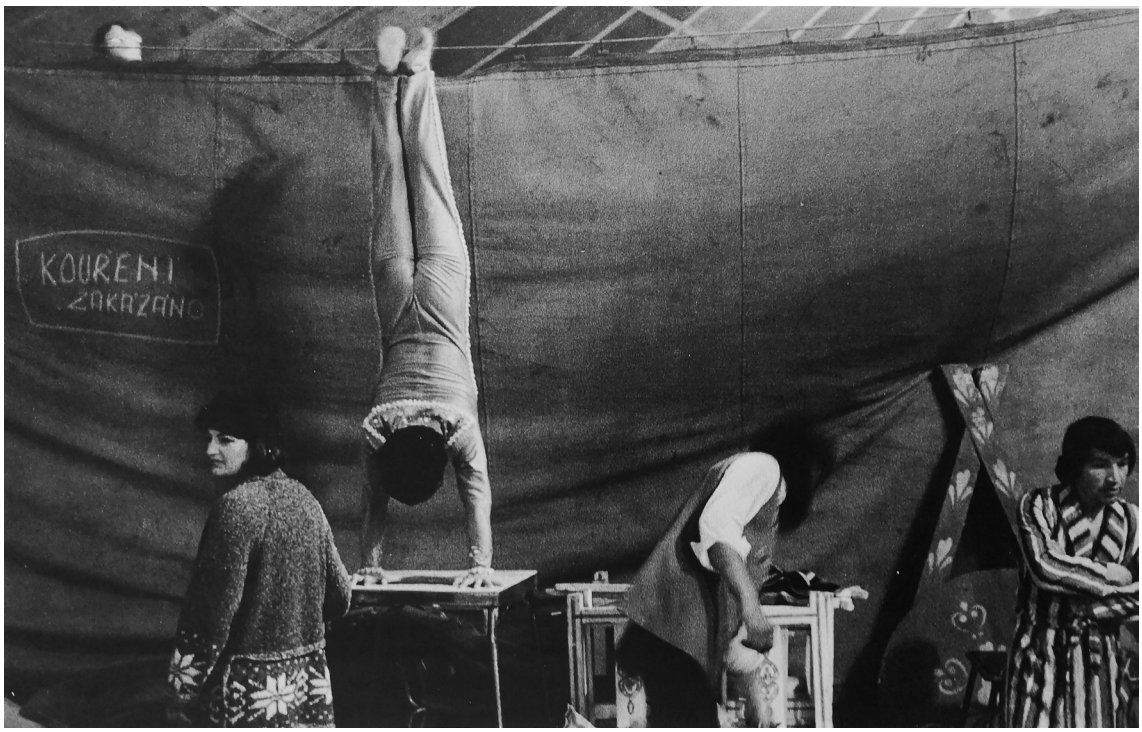

Z cyklu Cirkusáci, 1988. Daniela Sýkorová

5.3. Holčička s koníčkem

Daniela Sýkorová často během svého působení vyrážela s redaktory Vlasty do ústavů sociální péče či kojeneckých ústavů. Začíná se také rozkrývat problematické tabu pěstounské péče. „Co já jsem viděla hrozných věcí, když jsem fotila děti...," říká.

Asi nejsilnější vzpomínka, kterou Sýkorová na toto období má, pochází z let 1988 až 1989, kdy navštívila zhruba třikrát Ústav sociální péče pro mentálně postiženou mládež v Hostýni. Tehdejší ředitel ústavu jí ukázal desetiletou holčičku, která ve svých třech letech viděla umírat své rodiče při požáru jejich rodné chalupy. „Pro ni tím okamžikem prostě skončil svět," vzpomíná smutně fotografka. Koník, kterého jí daroval ředitel ústavu, byl jediným tvorem, s nímž byla holčička schopná komunikovat.

V léčebně v Hostýni však Daniela zažila i mnoho krásných chvil, například když pracovníci ústavu vystrojili dětem maškarní ples.

V předvečer maškarního plesu. Hostýň (1988 - 1989)

Hra. Hostýň (1988 - 1989)

Díky Vlastě Daniela Sýkorová mnohokrát zavítala do prostředí, kam by běžného člověka nejspíš ani nenapadlo jít. Právě tudy však vedla cesta k sociálním tématům. S časopisem se na taková místa dostala mimo jiné a především právě proto, že Vlasta bylajako primárně ženský magazín vnímána apoliticky.

6. ZLOM (1989 – 1990)

Československá společnost už téměř 21 let nemá právo rozhodovat o svém osudu. Roku 1988 startuje v sousedních zemích převratné dění, které zvyšuje vnitropolitické napětí i u nás. Okolní komunistické režimy se začínají pozvolna hroutit v důsledku vlastního vyprázdnění. Pomalu dozrávají tendence a touhy po změně. Letitý a zakořeněný nezájem obyvatelstva o politiku, která zklamala, se pomalu vytrácí. Začíná se projevovat předrevoluční nepokoj, který je naplněný očekáváním budoucího. FotografkaDaniela Sýkorová nemůže u těchto událostí chybět. Často fotí z nadhledu: vždy, když cítí, že už je moc sevřena davem a hrozí jí nebezpečí. Přetaví tak nepříjemnou příhodu, k níž došlo, když fotila „Valju“ v Karlových Varech[37], ve svůj osobitý styl.

6.1. Myslet

1. května 1989 je Sýkorová na Václavském náměstí, kde fotí – opět z nadhledu – prvomájový průvod. Sama v té době netuší, že zachytí historicky poslední průvod na Václavském náměstí. V průvodu ji zaujme drobný transparent, na kterém stojí jediné slovo: „Myslet“. Daniela pohotově mačká spoušť, aby okamžik zaznamenala. Chvilku po pořízení záběru transparent mizí. Jako by se jednalo o předzvěst změn, které na podzim přijdou.

Myslet, 1. květen 1989. Daniela Sýkorová

První máj, 1989. Daniela Sýkorová

37. Během fotografování Valentýny Těreškovové při její návštěvě Karlových Varů v roce 1963 byla Daniela Sýkorová málem ušlapána. Sýkorová, Daniela. *Osobní rozhovor.* Praha. 16. 4. 2019.

6.2. Exodus

V létě roku 1989 je Československo svědkem velkého exodu východních Němců z dnes už bývalé Německé demokratické republiky za vysněnou svobodou. Východní Němci se snaží dostat přes okolní země do Maďarska a dále do Rakouska[38]. Spousta z nich ale uvízne na konzulátech Německé spolkové republiky v sousedních zemích včetně konzulátu v Československu.

Daniela Sýkorová na několika svých fotografiích tento hromadný útěk v Praze v okolí německého konzulátu zachytila. Tehdy byla celá Malá Strana plná opuštěných trabantů a wartburgů. Na pozemcích velvyslanectví Německé spolkové republiky se tísnil obrovský počet lidí. Byly zde celé rodiny s dětmi a situace se stávala neúnosnou. 23. srpna 1989 muselo NSR dokonce dočasně konzulát uzavřít. Kdo se sem do této chvíle nedostal, uvízne v ulicích v okolí konzulátu.

Po uzavření konzulátu SRN, 1989. Daniela Sýkorová

38. Po sesazení J. Kádára dochází v Maďarsku k zásadnímu přehodnocení revoluce z roku 1956. Maďarsko následně v květnu 1989 ruší přísně střežené pásmo s Rakouskem. In: *Dějiny v pohodě* [online]. Dostupné z: http://www.dejinyvpohode.cz/Articles/1105-2-Revoluce+ve+stredni+Evrope+(Madarsko+Polsko).aspx

Sýkorová dodnes vzpomíná na otřesné hygienické podmínky, které v okolí konzulátu panovaly. Z utečenců byla cítit naděje, ale také velké obavy a strach. Celé rodiny doslova tábořily na ulici. Místní se jim snažilipomáhat a nosili pití a jídlo. Bohužel se ale našli i tací, kteří situace zneužívali a vykrádali opuštěné vozy.

Opuštěné vozy východních Němců, 1989. Daniela Sýkorová

Před očima československých občanů se odehrával příběh, který byl pro mnohé předzvěstí pádu komunistických režimů. Pro fotografku Danielu Sýkorovou to byl ale především příběh lidí, kteří byli v zoufalé situaci, lidí, kteří toužili po svobodě a s celými rodinami opustili vlastní zem, přičemž svůj poslední majetek – auta, v nichž přijeli – zanechali v ulicích Prahy.

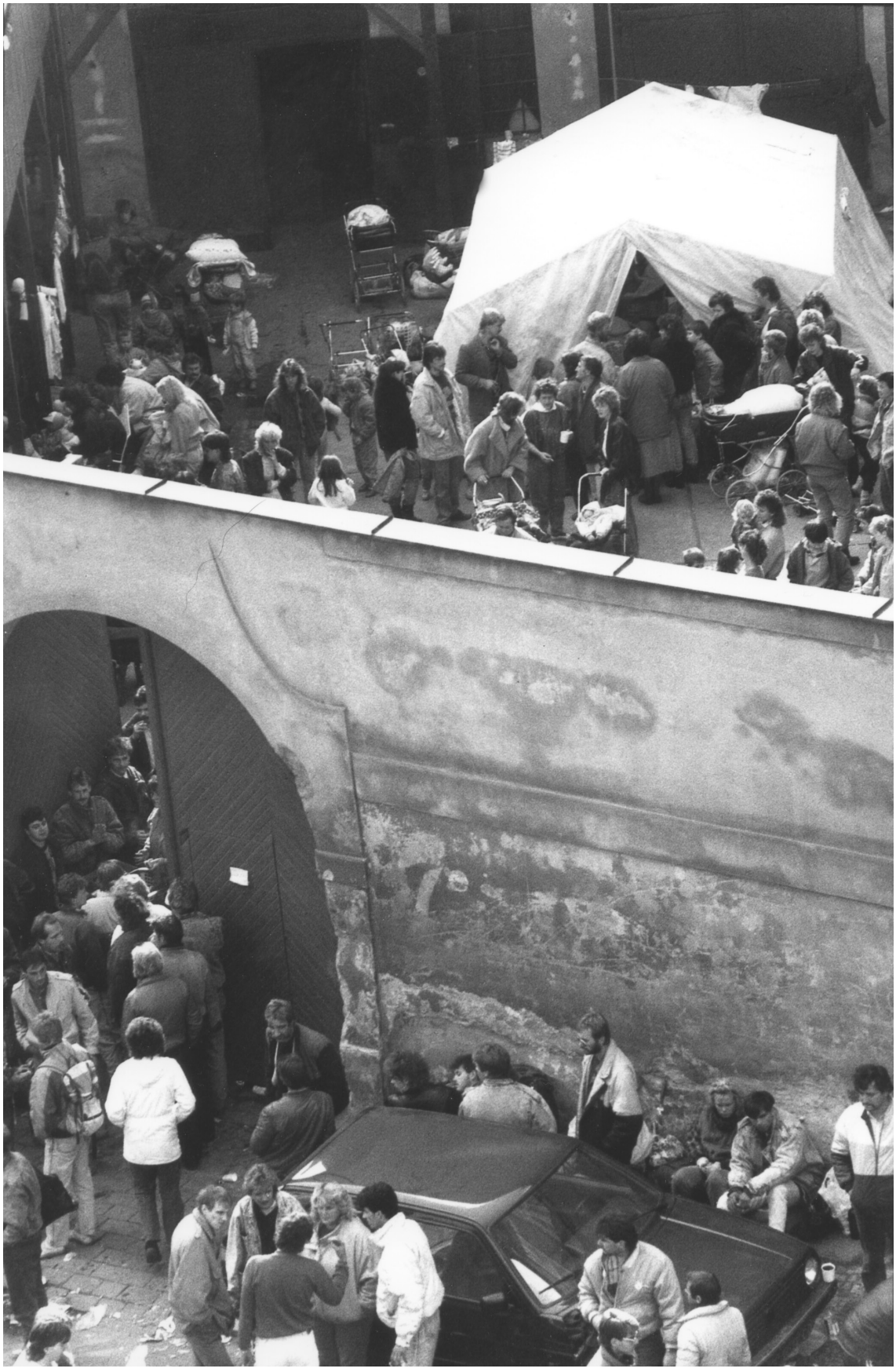

Pohled do prostor velvyslanectví SRN ještě před jeho uzavřením, 1989.
Daniela Sýkorová

6.3. Apoštolové v Laterně magice

Na počátku tzv. sametové revoluce, poté, co bylo 19. listopadu 1989 ustaveno v Činoherním klubu Občanské fórum jako platforma občanské společnosti v opozici vůči totalitnímu režimu, potřebovalo toto hnutí pro svou činnost, k níž patřilo takřka permanentní jednání jeho členů, různé schůzky i tiskové konference, vhodné zázemí. Tehdy získalo Koordinační centrum OF nabídku od Laterny magiky, jež v té době byla součástí Národního divadla. OF zde působilo až do konce roku 1989 a Václav Havel tam strávil mnoho hektických pracovních dnů a nocí. [39]

Apoštolové v Laterně magice, 23. listopad 1989. Daniela Sýkorová

Z tiskové konference Občanského fóra z 23. listopadu 1989 v Laterně magice pochází velmi příznačná fotografie od Daniely Sýkorové. Občanské fórum tehdy společně se studenty požadovalo zrušení článku o vedoucí úloze KSČ, odstoupení vlády a vyšetření zásahu na Národní třídě včetně vypsání svobodných voleb. Během tiskovky byla Laterna magika zaplněna k prasknutí, a tak nebylo snadné zajistit si prostor pro fotografování. Možná právě nutnost fotografovat mezerou mezi lidmi napomohla Daniele Sýkorové zachytit atmosféru tehdejších dní.

39. LUKEŠ, Zdeněk. Praha Václava Havla. Praha: Knihovna Václava Havla, 2016

Za povšimnutí u této fotografie stojí celkové osvětlení shora, které v jinak potemnělém sále osvětluje ve svém centru zleva: Václava Malého, Ritu Klímovou, Václava Havla, Vladimíra Hanzela, Květu Fialovou a Jana Vidíma. Další aktéři jsou nám už skryti. Daniela později pojmenovala tuto fotografii příznačně „Apoštolové“ právě pro onu atmosféru, naději a příběh, který se tehdy odehrál. Příběh, který pomohl usměrnit náš další vývoj.

Občanské fórum. Laterna Magika, 23.listopad 1989

Tichý had, který přišel na Václavské náměstí až z Letné, listopad 1989.
Daniela Sýkorová

7. DEVADESÁTÁ LÉTA (1990 - 2000)

Daniela Sýkorová zůstává pracovat ve Vlastě i v devadesátých letech 20. století a zdá se, že spolupráci už snad nic nenaruší. V roce 1993 se ale zaměstnanci fotografického oddělení redakce Vlasty bez jakéhokoliv včasného upozornění dovídají, že toto oddělení bylo zrušeno a veškeré práce spojené z fotografií budou řešeny externím najímáním fotografů. Jak se ukáže, vše bude souviset s přechodem Vlasty z původního vlastníka, kterým je vydavatelství Československého svazu žen, pod plnou kontrolu tehdejší nizozemské vydavatelské jedničky na evropské trhu, společností VNU. Vlasta je posléze zařazena pod její českou dceřinou firmy Mona v. o. s. Na Sýkorovou zapůsobí ukončení fotografického oddělení jako ledová sprcha. Cítí se podvedená a je z celé situace hodně smutná. Nemůže zapomenout Nizozemcům, že jim nic neřekli dopředu. Nakonec se ale situace ustálí. Daniela Sýkorová sice musí znovu přejít na externí pozici, ale redakce s ní spolupráci neukončí. Koncem 90. let a na přelomu století naopak podniká společně s dlouholetou kamarádkou Marií Homolovou[1] několik fotografických cest do jižní Ameriky.

7.1. Los Pirañitas (Malé piraně)

Šlukování lepidla a odpadu z výroby drog, Lima, Peru, 2000. Daniela Sýkorová

1. Marie Homolová (narozena 1946) – novinářka, redaktorka Lidových novin, Vlasty. V letech 1982 – 1994 zaměstnancem časopisu Vlasta.

V roce 2000 se Sýkorová dostává s Homolovou do Peru, kde pro Lidové noviny nafotografuje reportáž z prostředí dětských dealerů drog, narkomanů, pouličních prostitutů a feťáků známých jako Los Piraňitas (Malé piraně). V Limě se také setkávají s průvodcem, švýcarským misionářem Lukasem Steinbrunnerem, který pracuje pro celosvětovou neziskovou organizaci REMAR S.O.S. Ten zde vede programy na integraci dětí do společnosti. Právě díky jeho pomoci a kontaktům se může Sýkorová věnovat naplno práci a nemusí řešit starost o vlastní bezpečí.

Tuláci, Lima. Peru, 2000. Daniela Sýkorová

Los Piraňitas – mladí dealeři drog, Lima, Peru, 2000. Daniela Sýkorová

Celou reportáž nafotila na digitální přístroj, na který postupně přešla. Z fotografií je patrné, že změna techniky se projevila i na jejím stylu fotografování. Práce působí svěže a moderně. Za povšimnutí stojí používání blesku, kterému se Sýkorová vždy vyhýbala, ale zde je právě jeho použití stěžejní a zvyšuje i výtvarnou hodnotu této reportáže.

8. ZÁVĚR

S Danielou Sýkorovou jsem se poprvé osobně setkal v lednu 2017 v pražské Leica Gallery. Dodnes na toto setkání vzpomínám: jak tehdy na schůzku dorazila drobná a velmi čiperná dáma, která na svůj věk působila velice vitálně. V souvislosti s přípravou této teoretické práce jsme se pak s většími či menšími přestávkami setkávali až do dubna 2019 a během našich setkávání jsem postupně odkrýval životní příběh této fotografky, který – jako každý život – přinášel chvíle velkého uspokojení a štěstí, ale také zármutku ze ztrát.

Pomalu jsem odhaloval, kde se v Daniele Sýkorové stále bere tak veliká životní síla, a jak události, kterými prošla, utvářely její pohled na svět. Pochopil jsem, že je nejen skvělou fotoreportérkou, ale hlavně ženou vysokých morálních zásad, kterým se nikdy nezprotivila, i když za to musela platit někdy až příliš vysokou cenu.

Životní síla Daniely plyne právě z toho, čím vším si prošla. Osobní nastavení společně s jejím přesvědčením pak promlouvají z jejích fotografií. Nalézáme v nich hlubokou chuť žít, dychtivost po poznávání a zachycení života s jeho radostmi i smutky. Touto cestou jsem se také snažil pojmout svou bakalářskou práci: jako pouť jejím životem, nebo alespoň událostmi, které se mi podařilo prozatím zaznamenat.

Daniela Sýkorová dodnes ráda cestuje a stále fotografuje i přesto, že trpí degenerativní oční chorobou, která jí pořád více brání používat fotografický přístroj.

Tomáš Teodosijev
Praha 2019

9. AUTORSKÉ A KOLEKTIVNÍ VÝSTAVY, OCENĚNÍ

Pro Danielu Sýkorovou je přímo příznačné, že příběh a to, co chce sdělit, zcela nadřazuje před další své aktivity v oblasti fotografie. I přes bohatý fotografický archiv autorky a její až neuvěřitelnou paměť je otázka výstav a ocenění v podstatě zastřena. Tato část by proto měla být předmětem případného dalšího bádání.

- Fotografická soutěž Bergamo 1968, Itálie (zlatá medaile)
- Masopust (a další výběr z díla), Galerie Fotochema, 1987
- Sovětská vojska v Československu, Praha, 2008
- ... a přijely tanky, Národní Muzeum, Praha 2008
- Čechy krásné, Čechy mé, Presscentrum Syndikátu novinářů, 2016

10. JMENNÝ REJSTŘÍK

Baran, Ludvík 3
Dias, Pavel 14-15
Dubček, Alexandr 24
Dvořák, Karel 7
Einhorn, Erich 4, 5
Fialová, Květa 44
Hájek, Karel 3
Hanzel, Vladimír 44
Havel, Václav 2, 43
Heckel, Vilém 5
Hochová, Dagmar 4, 5, 14, 27, 34
Holubová, Věra 1
Homolová, Marie 45, 46
Horáková, Milada 2
Horváthová, Emílie 7
Jírů, Václav 26
Klímová, Rita 44
Koudelka, Josef 7, 9, 27, 28, 30
Krise, Martin 16
Malý, Václav 44
Nebor, Leoš 1
Novotný, Miloň 5, 17, 27
Palach, Jan 29
Plessingerová, Alena 32
Pokorný, Miroslav 5
Chochola, Václav 14
Tmej, Václav 14
Růžička, Jiří 27
Toužimský, Václav 27
Ráž, Josef 27
Stivín, Jiří 27
Bradáč, Václav
Dobrovolský, Bohumil 27
Lammer, Václav 27
Pabel, Hilmar 27
Höpker, Thomas 27
Bielik, Ladislav 27
Štreit, Jindřich 30
Hanke, Jiří 30
Cudlín, Karel 30, 31

Koláč, Viktor 30, 31
Holomíček, Bohdan 30
Moucha, Josef 30
Kyndrová, Dana 30
Kučera, Jaroslav 30
Sajnerová, Helena 26, 29
Sidon, Karol 7
Sitenský, Ladislav 4
Smrkovský, Josef 24, 25
Souček, Ludvík 3
Steichen, Edward 4, 5
Svoboda, Ludvík 21
Svobodová, Irena 21
Sýkorová, Daniela 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 , 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48
Šmok, Ján 3
Šourková, Alena 2, 3, 4, 10, 20
Těreškovová, Valentýna 10, 39
Tichý, František 35
Tučková, Anna 2, 4
Vaculík, Ludvík 29
Všetečka, Jiří 5

11. POUŽITÁ LITERATURA

- **Břetislav Panák.** *První lidé ve vesmíru očima československých sdělovacích prostředků.* Bakalářská práce, Univerzita Karlova – Filosofická fakulta, 2012
- **Bureš, Jan.** *Občanské fórum v procesu tvorby českého stranického systému.* Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav politologie, 2006
- **Československá fotografie,** časopis, 1986
- **Emmert, František.** *Rok 1968 v Československu.* Nakladatelství Vyšehrad, 2007
- **Hollan, Jaroslav.** *Vývoj fotografického školství v Československu a výuky fotografie na FAMU.* Závěrečná teoretická práce, Filmová a televizní fakulta AMU, Praha, 1991
- **Hvížďala, Karel.** *Josef Koudelka.* Nakladatelství TORST. 2010
- **Kunická, Šárka.** *Srpen 1968 v redakci Mladé fronty.* Bakalářská diplomová práce, Masarykova univerzita – Fakulta sociálních studií – Katedra mediálních studií a žurnalistiky, Brno, 2009
- **Langhammerová, Jiřina.** *Přehled a popis výročních zvyků, které nashromáždila česká tradice.* LN, 2004
- **Listy** – Časopis pro politickou kulturu a dialog. 1999
- **Malachta, Oldřich.** *Alena Šourková.* Teoretická bakalářská práce: Slezská univerzita – Institut tvůrčí fotografie, Opava, 2016
- **Moucha, Josef.** *Obrazy z dějin fotografie české,* 2011
- **Mrázková, Daniela.** *Příběh fotografie.* Mladá fronta, 1985.
- **Němeček, Miroslav** *Prof. Ján Šmok – osobnost a dílo.* Magisterská diplomová práce. Slezská univerzita – Institut tvůrčí fotografie, Opava, 2003
- **Nguyenová, Lucie.** *Leoš Nebor - fotograf & redaktor,* Diplomová práce, Univerzita Tomáš Bati ve Zlíně – Fakulta multimediálních komunikací, 2014
- **Oplová, Nikola.** *Móda v České republice (série publicistických rozhovorů pro časopis Harper´s Bazaar),* Bakalářská práce, Masarykova univerzita – Fakulta sociálních studií, Brno 2014
- **Ryšicová Anna.** *Dějiny domova pro osoby se zdravotním postižením v kontextu obecných a sociálních dějin.* Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci – Pedagogická fakulta, Olomouc 2010
- **Suk, Jiří.** *Labyrintem revoluce aktéři, zápletky a křižovatky jedné politické krize: (od listopadu 1989 do června 1990),* Prostor 2009
- **Top Foto,** časopis, 2000
- **Ústav pro studium totalitních režimů.** *Jaro, 68 a nástup normalizace.* Ústav pro studium totalitních režimů, 2017
- **Ústav pro studium totalitních režimů.** *Podoby československé normalizace.* 2017
- **Vladimír Birgus, Jan Mlčoch.** *Česká fotografie 20. století.* KANT, 2010
- **Vlasta,** časopis 2008

12. INTERNETOVÉ ODKAZY

In: *Československá akademie obchodní* [online]. Dostupné z: http://cao.cz/
In: *Média od ledna 1968 do začátku…* [online]. Dostupné z: http://dvacatestoleti.eu/
In: *Občanské fórum* [online]. Dostupné z http://multimedia.ctk.cz/foto/document/2038422/1
In: *Akademické gymnázium Štěpánská* [online]. Dostupné z: http://www.agstepanska.cz/
In: *Revoluce ve střední Evropě...* [online]. Dostupné z: http://www.dejinyvpohode.cz
In: *International Kabardian Horse Association (IKHA)* [online]. Dostupné z: http://www.ikha.info
In: *Jan Palach* [online]. Dostupné z: http://www.janpalach.cz
In: *Moskevský protokol* [online]. Dostupné z: http://www.moderni-dejiny.cz/
In: *Před 50 lety zakázali komunisté Romům kočovat* [online]. Dostupné z: http://www.romea.cz
In: *Armáda SSSR 1968* [online]. Dostupné http://www.totalita.cz/
In: *MVČR sbírka zákonů* [online]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu
In: *Mona z nizozemské VNU…* [online]. Dostupné z: https://archiv.ihned.cz/
In: *Leica IIIc* [online]. Dostupné z: https://camerapedia.fandom.com/wiki/Leica_IIIc
In: *Exodus východních Němců přes Prahu* [online]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/
In: *The best mountain horses from Caucasus* [online]. Dostupné z: https://kabardians.com/
In: *Z historie ženského časopisu Vlasta* [online]. Dostupné z: https://www.bkovarikova.cz/
In: *The Family of Man* [online]. Dostupné z: https://www.destination-clervaux.lu/
In: *Mona na prodej* [online]. Dostupné z: https://www.euro.cz/
In: *Muži pražského jara* [online]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/
In: *Kolonády v Karlových Varech* [online]. Dostupné z: https://www.karlovyvary.cz/
In: *Akrobatky a tetky u stolu* [online]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/
In: *Srpen 1968 chronologicky* [online]. Dostupné z: https://www.ustrcr.cz/
In: *Václav Havel* [online]. Dostupné z: https://www.vaclavhavel.cz/elearning/cs/data

13. DALŠÍ ZDROJE

- Archiv ČTK
- Archiv Hospodářských novin
- Archiv Lidových novin
- Osobní rozhovory s Danielou Sýkorovou (audio) 2017 – 2019
- Zvukový archiv Českého rozhlasu

DANIELA SÝKOROVÁ

Teoretická bakalářská práce

Tomáš Teodosijev©

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezská univerzita v Opavě 2019

Počet stran celé práce: 61

Počet znaků celé práce: 68 161

Počet normostran celé práce: 30

Počet znaků vlastního textu: 67 625

Počet normostran vlastního textu: 29

Počet fotografií: 62

Celkový počet výtisků: 5